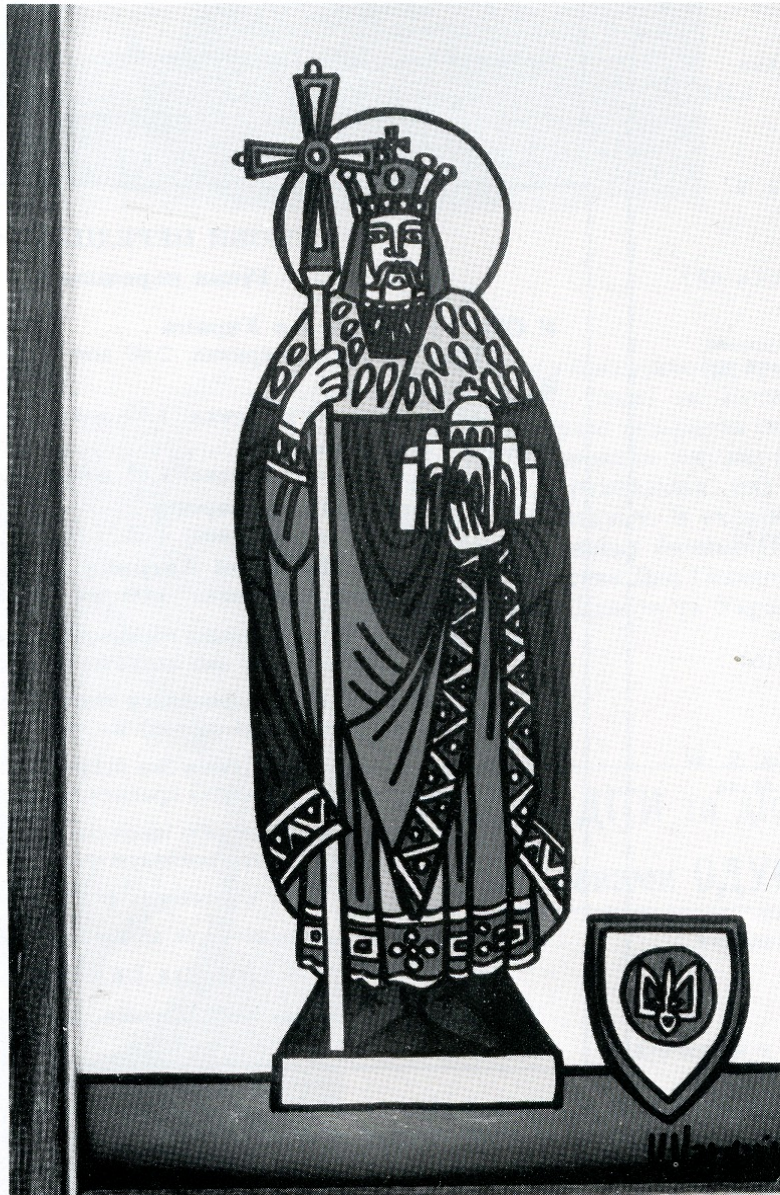


Молода Україна

журнал української демократичної молоді

РІК ВИДАННЯ XXXVII ГРУДЕНЬ — 1987 — DECEMBER

Ч. 372



Вікторія Варварів: Князь Володимир Великий.
Малюнок на склі.

Фото П. Родака

ISSN 0026-9042



НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

в Канаді:

B. Yaremchenko,
28 Frontenac Rd.
London, Ontario

Gregory Hawryluk
18 Meadowbrook Ave.
St. Catharines, Ont., L2M 7H1

Ihor J. Lysyk
885 Beaufort Ct.
Oshawa, Ont. L1G 7J7

T. Boyko
2582 Cornwall Dr.
Penticton, B.C. Y2A 6X3

Vira Kanareisky
6639-43 Rd., Rosemount
Montreal, P.Q. H1T 2R7

В США:

Iw. Ivahnenko
72 Feather Bed In.
Hopewell, N.J. 08525

Leonid Jemetz
2941 Amboy Road
Warners, N.Y. 13164

W. Ponomarenko
5802 Vandalia Ave. S. W.
Cleveland, Ohio, 44144

У Зах. Німеччині:

Mychajlo Ihnatenko
2 Hamburg — Wandsbek
Lesserstr. — 225
West Germany

В Англії:

A. Bondarenko
78 Kensington Park Rd.
London W. 11, — England

В Австралії:

T. Myronenko
P. O. Box 302
Parramatta, N. S. W.
Australia 2150



МОЛОДА УКРАЇНА

Видає Центральний Комітет
Об'єднання Демократичної
Української Молоді
Голова ЦК: О. ПОШИВАНИК

Редагує Колегія:

Л. Ліщина — редактор,
С. Голубенко, Ю. Криволап,
В. Родак, А. Лисий,
О. Пошиваник,
О. Харченко, Л. Павлюк.
Це число редагував О. Харченко
Адміністратор Зіна Корець

MOLODA UKRAINA

A Ukrainian Monthly Magazine
Published by the Central Committee
of the Ukrainian Canadian Youth
Association — ODUM

In USA — Association of American
Youth of Ukrainian Descent.

President: A. Poszewanyk

5240 N. Le Claire Ave.
Chicago, Ill. 60630, USA

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

Річна передплата

У США, у Канаді і в Україні 20.00 доларів
Ціна одного примірника: 2.00 дол.

В Австралії 13.50 дол. (австрал.)
Ціна одного примірника: 1.60 дол.

В Англії і Німеччині 14.50 дол. (америк.)
Ціна одного примірника: 1.65 дол.

В усіх інших країнах Європи 13.50 (америк.)
Ціна одного примірника: 1.35

В усіх країнах Південної Америки 12.00 дол. (америк.)
Ціна одного примірника: 1.00 дол. (америк.)

Зазначене число після прізвища передплатника означає останнє число журналу, за яке заплачено передплату.

За зміну адреси просимо прислати поштові значки або інтернаціональні купони (International coupon) на суму 65 канадських центів.

Редакція не приймає матеріалів без підпису автора і застерігає за собою право скорочувати статті і правити мову, рукописів не повертає.

Статті підписані прізвищем або ініціалами автора не завжди відповідають поглядам редакції.

За зміст і мову оголошень редакція не відповідає.

Листування з редакцією та адміністрацією просимо слати:

MOLODA UKRAINA

Box 40, Postal Station "M", Toronto, Ontario, Canada, M6S 4T2

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ: Поезія — М. Ситник. Валерян Ревуцький — Слово на Ювілей. В'ячеслав Чорновіл — Лист до Горбачова, М. Забара — Одруження. Конкурс Ім. Марусі Бек, Андрій Білик — Крайовий Комітет Тисчоліття, Петро Яцик і Степан Горлач — Пріоритет Оборони Івана Дем'янюка, Сава Шинкаренко — Щастя Долі Правди Шукач, О. Харченко — У другу річницю смерті Василя Стуса, Т. Романишин — Курітіба — „Столиця“ Українців у Бразилії, Віктор Мішалов — До 110-річчя з дня народження Гната Хоткевича, О.С. — Домівка ОДУМ-у у Чикаго прикрашена фресковим живописом, Т.С.Б. — Вікторія Варварів у Торонті.

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ ТА НОВИМ ЮВІЛЕЙНИМ РОКОМ 1000-ЛІТТЯ ХРЕЩЕННЯ УКРАЇНИ-РУСИ

сердечно вітаємо

Український народ на Батьківщині та у вільному світі, архиереїв українських церков, братні організації, всіх членів ОДУМ-у, Товариства Одумівських Приятелів, дописувачів читачів і передплатників журналу „Молода Україна“, симпатиків і прихильників ОДУМ-у та бажаємо всім радості, здоров'я і всього найкращого в праці й житті.

Головні Ради Старших Виховників ОДУМ-у та Головні Управи ТОП-у в США, Канаді та Німеччині, Центральний Комітет ОДУМ-у, Дирекції корпорацій осель «Україна» і «Київ»

Редакція та Адміністрація журналу «Молода Україна»

М. СИТНИК

ЙДУ КОЛЯДУВАТИ

Я сьогодні йду колядувати
(В помислах лише!) у три місця, —
Де мені відкриють двері в хату
і де пустять у свої серця.

А що перше місце — рідна мати,
Чув я, що бездомна і сама,
Кволе серце, муками розп'яте,
Ледве на ногах її трима.

А що друге місце — рідна доня —
То моє розлучене дитя,
Що у мене розцвіта на скронях
Білим цвітом чорного життя.

А що третє місце — Україна —
Це ж повітря для моїх легень,
Без якого — у душі руїна,
Без якого й день мені — не день.

Звідки я почну колядувати?
Це не важно, бо всі три місця:
Україна, і дочка, і мати, —
Й моїм серці з'єднані серця.



Валеріян РЕВУЦЬКИЙ

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР СЬОГОДНІ

(Слово, виголошене 22 лютого 1987 року в Торонті на ювілейній концертній програмі на честь автора з приводу його 75-ліття. Допис про концерт див. у числі 366 „Молодої України“, Ред.)

Наша сьогоднішня зустріч не є присвячена моїй скромній особі. Ця зустріч присвячена нашому театральному мистецтву. Зокрема, як Ви знаєте, цей рік є роком пам'яті незабутнього Леся Курбаса. І думаю, що це є відповідна нагода присвятити нашу товариську зустріч цій винятковій людині. Погоджуюсь з висловом відомого українського актора і співробітника Леся Курбаса, Йосипа Гірняка, що він є „найбільша постать в історії українського театру і одночасно найтрагічніша постать в українському театрі“. Чому найбільша? Курбас увів українське театральне мистецтво на широку світову арену. Це його вистави отримала 1925 року нагороди на світовій театральній виставці в Парижі. Чому найтрагічніша? Найтрагічніша тому, що його знищили ті, що виконували абсолютно не мистецьку роль партійних русифікаторів України, їм було байдуже велике українське мистецтво, їх цікавив лише театр пропаганди їх партійної доктрини.

Отож, основоположника нового українського театру не стало. Його було заарештовано в страшний 1933 рік великого голоду і застрілено десь в концентраційному таборі 1937 року, 50 років тому. Я гордий з того, що моє перше зіткнення з театральним мистецтвом, коли говорити про сцену, пов'язане з іменем цього генія українського театру. Вірніше, з іменем двох театральних геніїв: всесвітньо-відомого генія Вільяма Шекспіра та геніяльного Леся Курбаса... Ранньої весни 1924 року на 13-му році життя, мені тоді учневі 6-тої класи зразкової Шевченківської школи, керованій Володимиром Дурдуківським, разом з моїм співкурсником Борисом Кучеренком, довелося потрапити на виставу „Макбета“ Шекспіра у режисурі Леся Курбаса. Та вистава так захопила нас, що ми вирішили поставити дещо скорочену версію її в школі... Вистава пройшла дуже успішно. Сам Борис Кучеренко грав Макбета, а дві ролі — Банко і Макдуффа — припали мені. Справа була не в тому, що це була аматорська вистава. Наприклад, дух Банко з'являвся накритий білим простиралом, а Макдуфф, вибігав на герць з Макбетом, загорнутий в щось подібне до римської тоги. Найголовніше, це вплив вистави цієї трагедії в режисурі Курбаса. Ми помістили написи, як то було у виставі Курбаса: „замок“, „провалля“, „ліс“, „покой леді Макбет“... Коли ж один з моїх співкурсників мав „забити“ мене-Банко самим звичайним помахом руки, то наш Макбет і він же режисер Борис Кучеренко зупинив його й сказав: „Слухай, ти „забиваєш“ його неправильно. Ти мусиш „забити“ його так, як у виставі Березоля Курбаса“. І він зробив рукою широкий заокруглений жест..

З вилученням Курбаса й інших співробітників українського театру 1933 року його обернено в партійну прибудівку русифікаторів з Москви. Для прикладу, в Британській Колумбії, нещодавно жіноче товариство відбуло сходу присвячене Лесі Українці. Відбули скромно, але щиро. А чи там, в Україні, 50 років по розгромі нового українського мистецтва лунає її надхненне слово? „Зараз „там“ чолова акторка Алла Роговцева з Театру Київської Російської Драми, що, ніби як насмішка окупанта, носить ім'я Лесі Українки, виступає в ролі самої Лесі, в драмі сучасного драматурга Юрія Щербака та деклямує твори нашої великої поетеси не в оригіналі, а в російських перекладах. Це „там“ випускають „академічне“ видання Лесі, але без включення її драми „Бояриня“, що змальовує трагедію героїні в чужому побуті російського середовища. І в тому ж театрі російської драми відзначають урочисте святкування 100-літнього ювілею Леся Курбаса. Це — дуже показовий момент, що абсолютно наголошує, що український театр перестав бути під увагою партійних діячів з Москви. Центром уваги їх є все те, що відбувається в російських театрах на Україні..

Але звернемося ближче до самого театру. Часто в нашій пресі поза межами України можна почути, що на самій Україні урядові офіційні чинники з центральної московської метрополії тримають наше театральне мистецтво на рівні побутово-етнографічному. На жаль це значно гірше. Коли тримати театральне мистецтво бодай на справжньому побутово-етнографічному рівні, в додержанні традицій, то все таки щось позитивного лишається, а то йде по лінії повного зникнення всього національного. Дозволю собі кілька прикладів. 1925 року, мені, тоді юнакові, довелося оглядати мистецьку виставку в Київському Державному Музеї, присвячену відомому українському митцеві Георгію Нарбуту з нагоди п'ятої річниці з дня його передчасної смерті. Серед виставлених експонатів найсильніше враження на мене зробила картина Нарбута (в гуаші) „Еней з військом“, приготувана митцем до ілюстрації „Енеїди“ Івана Котляревського. Еней виступає там в римському військовому убранні і в шоломі з яскравим струсевичим пір'ям, але в червоній киреї; троянське військо — це лава запорожців у різноманітних кольорових убраннях з рушницями на плечах і з шаблями при боці. Кинуті кілька деталей римського побуту, але вся композиція виконана в дусі старих українських гравюр..

Тепер звернемося до сучасності. Кінець 1986 р. Київський Академічний Театр ім. Франка поставив „Енеїду“ за Котляревським у режисурі Сергія Данченка при співучасті відомого поета Івана Драча і київського молодого композитора Сергія Бедусенка. Само зрозуміло, що судити про всю виставу, не бачивши її, тяжко. Але маємо знімку з цієї вистави „Енеїди“. Що ж, на ній стоїть розхристана постать Енея (актор Анатолій Хостиків), розкуйовжене волосся, розпинена на грудях сорочка. За

ним дід з перекривленим брилем і дівчина з „вінком“ на голові, проте, цей „вінок“ за своєю формою скорше нагадує російський кокошник.. Другий приклад.. 1930 року довелося слухати в Київському Оперовому Театрі оперу Бориса Лятошинського „Захар Беркут“ за повістю Івана Франка. В назовній партії виступив відомий український співак Михайло Донець.. Спадає сиве волосся, до плеч, голене підборіддя, свита так звана з вусами, справжній гірський тухолець.. А от світлина з вистави тієї ж опери у Львівському Оперовому Театрі 1970 року. Оперовий співак Василь Лубяний в партії Захара з довжелезною бородою (не з оголеним підборіддям), з довгим волоссям далеко поза плечі, в якомусь білому балахоні. Хто це? Скоріше якийсь російський релігійний розкольник з XVII-го століття!

Важливе одне, що і Еней, і Захар Беркут втрапили національне в своєму вигляді, а з ним зникла їхня героїчність. Ту героїчність „там“ випирають скрізь.. От лише один епізод, що пов'язаний з награнням на платівку щойно згаданого Донця, якого було заарештовано й розстріляно напередодні вступу німців до Києва 1941 року. Оскільки він наспівав усього десять творів (між ними й арію Захара Беркута), то його платівку мали поєднати з відомою співачкою Київської Опери, Олександрою Ропською (меццо сопрано). Коли прийшла справа до видання, то керівництво Всесоюзної студії грамзапису сказало, що „таких співаків, не знають, навіть, ніколи не чули про них,“ ..Сказати, що „таких співаків не знають, навіть, ніколи не чули про них“ — це свідчення повного неучтва.. Проте, так виглядає, що в керівництві Всесоюзної студії грамзапису засіли не тільки неукі, але й російські шовіністи, що намагаються затерти для майбутніх поколінь усе найбільш талановите в галузі українського оперового мистецтва..

Це вони, згідно партійних вказівок згори, надсилають теж на платівках поза Україну не героїчне, а виключно лірично-сентиментальний сльозливий арсенал. А наші тут молоді митці, не знаючи того спрепарованого арсеналу з повним довір'ям використовують його.. Тут не треба ніяк цьому арсеналові довірятися. Маємо в численних збірках силу дійсно досконалого матеріалу (героїчного й комічного), хоч би у вигляді пісенної творчості.. Вивчаймо їх!..

Я гадаю, що Ви всі тут присутні погодитесь зі мною, що театральне мистецтво найбільш національне мистецтво і воно мало би бути в найбільшій мірі пов'язане зі своїм національним тереном. „Там“, як бачите, воно випирається.. А тут у вільних обставинах?.. Поставимо питання не тільки щодо театального мистецтва, а ширше, взагалі, про нашу культуру.. Вже на сьогодні Україну політично поставлено на мапі світу.. Вже на сьогодні маємо чимало наукових видань з політичних наук пов'язаних з Україною, з економіки, частково, навіть, з літератури.. І тепер стоїть питання показати, що ми є великий культурний народ, що ми

маємо нашу велику культуру.. Відрадно, що спроби показати її йдуть невинно.. Як знаєте, наприклад, в Альберті існує зараз до 150-ти українськи танцювальних ансамблів.. Показано величезні скарби українського музею в Саскатуні. Відрадно відмітити, що по всіх місцях найбільшого українського поселення працюють школи, що сприяють розвиткові нашої культури.. Закінчується українська енциклопедія, готується вже другий англomовний том її.. Але звернімося і до нашого театального мистецтва.. Погляньмо дещо трохи назад.. Навіть, в непривабливих умовах Західної Німеччини були такі театральні ансамблі, як Блавацького чи Театральна Студія Гірняка й Добровольської, що давали часом кращі вистави, ніж німецькі театри.. А візьмімо, для прикладу, Театр „Заграва“ в Торонті, що дає й вистави з тематики канадського життя.. І існування в цьому ж місті групи молодих ентузіастів, що пропагують авангардний український театр.. Хай театральні ансамблі працюють на напівпрофесійному рівні чи аматорському, але вони творять з ентузіазмом.. Отож, театральне мистецтво „тут“ не вмирає..

А там? в старшому наступі русифікації забираються українські театральні сили.. Але на зміну їм з'явилося кілька нових імен молодих українських режисерів.. В останній час миготять і ясні проміни. Повернуто до Києва з російського театру в Прибалтиці талановитого режисера Миколу Курасьова. Відрадним явищем є призначення Леся Танюка головним режисером Київського Молодого Театру, якого раніше було усунено від театального життя в Україні й переведено до Москви. Молодий Театр вже виставив драму Михайла Шатрова „Диктатура совісті“, що широко порушує шумливе зараз слово „по тому боці“ — гласність.. В Молодому Театрі мають йти цього року „Вічний бунт“ Миколи Куліша, інсценізації „Собора“ Олеса Гончара та „Марусі Чурай“ Ліни Костенко. Присутні добре знають ці два останні твори. Кілька слів про „Вічний бунт“ Куліша..

Ця п'єса була написана 1932 року. За головним героєм відчувається сам драматург зацькований обвинуваченнями критики після вистав „Народнього Малахія“, „Мини Мазайло“ та заборони „Патетичної сонати“. Головний герой виніс з університету ідеал соняшної людини, а вимоги суворих буднів і клопоти щоденщини відсунули цей ідеал у тьмяну далечінь, його вразила черствість жорстокого часу, розклад світу, що немов би як опрична камера, а він в ній, як ув'язнений з суворою ізоляцією. В таких обставинах вигук його „Бунтуй тепер, людино!“, оповито глибокою трагедією.. Пошитий в опортуністи та ухильники своїми друзями та цеховою партійною організацією, головний герой символічно підходить до державного кордону, але повертається до воріт заводу.. Воротар телефоном запитує управління: „Повернувся Ромен, пропустити чи ні?“. І на цих словах падає фінальна завіса, лишаючи питання відкритим..

Чи виконує плян цих вистав Київський Молодий Театр покаже недалеке майбутнє. Зараз лише доводиться констатувати це, як відрadne явище.. До таких явищ належить і кілька статей, присвячених темі української сценічної мови на сторінках журналу „Український Театр“. Всі автори стверджують погану якість мови, знаходять у ній численні „акання“ (слово „коти“, для прикладу, звучить як „кати“, що дає, очевидно відмінні значіння). Або зазначається, що в українській сценічній мові з'явилося сила м'яких шиплячих звуків, що ніяк не властиві українській мові.. Очевидно, ці м'які шиплячі, це вплив вживаної поза сценою російської мови, але про це автори не говорять.. Отож, бідна гласність ніяк не може прорватися й заговорити на новий голос!..

Але, мабуть, чи не найбільш відрadним явищем є заява нового головного режисера Київського Театру, що він є принциповим послідовником Курбаса.. Оглядаючись на те, що робиться зараз в неукраїнському театрі Європи, Канади чи Америки можна спостерігати, що воно в дуже багатьох моментах не відрізняється від того, що робив вже Курбас понад 65 років тому.. І ніхто тут з молодих сил, хто хотів би ближче дослідити творчість Курбаса, не буде розчарований, але зате буде збагачений. Досліджуймо ж його синтетичну творчість і говоримо про неї (та й взагалі про наше театральне мистецтво) світові!.. Користаймо з цікавих деталей в неукраїнському театральному житті на користь розуміння нашого театрального мистецтва! Це була мова за тих митців в Україні, що хотіли б сказати на повний голос, але не можуть!

Я надзвичайно зворушений вашою численною участю сьогодні. Повторюю, я ніяк не хочу вбачити в цьому тільки увагу до моєї скромної особи.. Я лише одна атомова частинка в середовищі нашої великої культури і у вашому численному прибутті я бачу пошану й любов до нашої театральної культури і до пам'яті незабутнього Леся Курбаса.. ■

YAR'S KIDS'D THING

КРАМНИЦЯ ДИТЯЧОЇ
ОДЕЖІ І МЕБЛІВ

Власник Ярослав Галябар

2314 BLOOR WEST
TORONTO, ONT., M6S 1P2
tel: (416) 767-7860

**ПРИЄДНАЙТЕ хоч ОДНОГО члена
до ОДУМ-у!**

ЛИСТ ДО ГОРБАЧОВА

(Цей лист появився повністю у грудневому числі „Сучасности“ та в інших українських журналах і газетах. Редколегія „МУ“ вважає його важливим документом нашого часу. Подаємо скорочену версію за „Українськими Вістями“, Ред.)

„Шановний Генеральний Секретар!

Дозвольте поділитися з Вами міркуваннями щодо пекучих проблем людині компетентний, яка двадцять років перебувала в „дисидентах“ і „націоналістах“ і яка зазнала на собі майже весь набір засобів здушення інакомислення: заборона на професію, адміністративні переслідування, цькування рідних і друзів, 4 суди, включно за підленьку зфабриковану кримінальну справу, 15 років в'язниць, таборів, заслань і т.п.

Так зване дисидентство не можна, зрозуміло, зводити до „купки відщепенців“ (за недавньою брежньовсько-андроповською термінологією) та обмежувати кількома тисячами репресованих за „антисовєтську пропаганду“, „наклепницькі вигадки“, релігійні переконання. Ми — лише вершок айсберга, окремі представники тих здорових сил, які протистояли застоєві й бюрократизації совєтського суспільства, а в не-російських республіках — також і великодержавно-шовіністичній політиці денационалізації.

Думки про неблагополуччя в національному господарстві Союзу, критику мовної політики в республіках, за що нас ще не так давно кидали у в'язничні камери, сьогодні повторюють з трибун і в друку відомі совєтські письменники. Виходить, що потрібно було ще 15-20 років тому прислухатися до голосів „антисовєтчиків“ та „націоналістів“.

Схоже, що сьогодні декому не хочеться визнати за так званими дисидентами пріоритет в постановці практично всіх тих „перебудованих“ проблем, про які тепер заговорили з різних трибун моментально переформовані (більше на словах) з бюрократів в демократи партійно-совєтські функціонери і якими (проблемами) просто захлинаються, демонструючи дещо припізнїлу сміливість і принциповість, літератори типу теперішнього редактора *Оронька* Коротича чи, як кажуть, поміченого Вами особисто Б. Олійника, всі стогони якого про незavidний стан рідної мови є вихолощеними переспівами думок тих репресованих в 60-70 роки, що їх Б. Олійник, пещений державними преміями, високими гонорами та командними посадами в Спїлці письменників України, не соромився обливати брудом.

Поворот до репресивного минулого майже неминуний, поки на своїх місцях в кабінетах оперативників і слідчих КГБ, в прокурорських і судейських кріслах сидять ті ж самі люди, які творили пряме беззаконня в минулі роки, та поки розбухлий в післяхрущовський період апарат КГБ (за деякими даними разів у три) не буде скорочений до розумних розмірів та (не буде) використовуватися за потрібним призначенням (розвідка, контррозвідка, охо-

рона кордонів і т.п.), а не для слідкування за всім советським народом та наглядом за національними культурами.

Поворот до репресивного минулого тим більше можливий, що до цих пір існують політичні табори, не викинуті з кримінального законодавства статті, які ганьблять нас перед усім цивілізованим світом, а офіційна відкритість по сей день не сказала ні правди, ні навіть півправди про політичні репресії в СРСР в брежнєвсько-андроповський період, особливо на Україні, де під аморальним керівництвом такого собі Федорчука, колишнього голови КГБ і члена Політбюро ЦК КПУ, репресії прийняли особливо викривлений і цинічний характер. До цих пір частина політв'язнів продовжує вивчати Ваші промови про демократичне оновлення біля загратованих в'язничних віконць, а іншим свободу повернули в якості милосердя. І ми робили й робимо спроби офіційно повернутися до творчого життя. І отримуємо відповіді, що праці за професією для нас „нема і не передбачається“, що друкувати нас зможуть після того, як отримають сигнал з „верхів“.

В такій ситуації залишається нагадати, що творча людина, будь вона кочегаром чи столяром, завжди буде шукати виходу для своєї творчої енергії і свого інтелектуального потенціалу. Тому не осудіть, якщо ми займемось цими справами самі і самі знайдемо собі читача, глядача й слухача.

Повідомляю, що кількоро українських журналістів і літераторів, які офіційно підлягають забороні на професію й право друкуватись, включно зі мною, легально відновлюють видання суспільно-політичного і літературного журналу *Український вісник*, який виходив в найтяжчих умовах в 1970-72 роках і який вповні співзвучний сьогодишнім потребам відкритості. Є також думка створити окремо від офіційних творчих спілок, куди нас не впускають, власне об'єднання переслідуваних українських літераторів, журналістів і художників. Сподіваємося, що ці спроби здійснити на ділі таку потрібну нашому суспільству справжню відкритість будуть зустрінуті Вами й Політбюро ЦК КПСР з розумінням.

Багато з нас на Україні вважають, що для того, щоб перебудова нарешті дійшла до нашої республіки, давно б уже треба змістити з керівних посад всю „команду“ Щербицького в центрі й на місцях, бо вона отруєна бюрократизмом, корупцією й шовінізмом. Разом з тим, поява на чолі КПУ нового Постишева чи Хрущова, навіть якщо такий сучасний „варяг“ буде активним прихильником перебудови й демократизації, виглядала б як ляпас 50-мільйонній нації.

Практично перебудова в національному питанні обмежується наразі тим, що діячам національних культур, насамперед письменникам, дозволили побалакати. Не думаємо, що наші письменники знайшли найкращий спосіб лікувати цю за давню хворобу, пропонуючи розв'язувати цю проблему на місцях збільшенням кількості „національних“

шкіл, театрів, видавництв. Такі паліятиви не допоможуть і, окрім скаженого спротиву російського й обрусілого бюрократичного апарату, викличуть незрозуміння навіть серед частини населення своєї ж республіки, мова якої в брежнєвських конституціях не вважається державною і вже давно силоміць витіснена із всіх головних сфер не лише культурного, а в першу чергу державного, партійного й суспільного життя.

Необхідно скликати спеціальний пленум ЦК КПСР, де з такою ж мужністю й відвертістю, як на Червневому пленумі, Ви повинні сказати всю правду про справжній стан не-російських націй і народностей країни та про фіктивний характер їхньої державності.

Я вважаю, що в час підготовки до такого пленуму членам ЦК КПСР було б корисно ознайомитися з нашими критичними виступами щодо національного питання, які в роки Брежнєва й Андропова були загально охрещені „буржуазно-націоналістичними“, особливо ж з відомою працею українського літературного критика І. Дзюби „Інтернаціоналізм чи русифікація?“, оскільки протягом минулих 22 років після написання книги становище не тільки не змінилося, але, дякуючи старанням щербицьких, фєдорчуків та інших, ще більше погіршилося.

Серйозно аналізуючи національні проблеми Союзу, Ви, хотілося б вірити, не зловитесь на вудочку улесливих запевнень деяких півпатріотів-півкар'єристів від літератури, що „рука Москви“ тут, мовляв, ні при чому, що всі біди від доморощених „обрусілих інордців“. Але „обрусілі інордці“, представники добре відомого в нашій історії янчарства, самі по собі не народжуються, а являються наслідником „великої політики“. Рука Сталіна, яка перекреслила ленінську національну політику і організувала страшний голод в Україні в 1933 році — це була якраз „рука Москви“. Рука Хрущова, що санкціонувала реформу та прискорила викорінення української школи — це також була „рука Москви“. Рука Брежнєва, що викинула із конституцій „суверених“ республік згадку про рідну мову як мову державну і що замінила П. Шелеста, який хоч трішки турбувався інтересами свого народу і його культури, по-лакейському послухним Щербицьким — це теж „рука Москви“.

Уважно читаючи праці Леніна з національного питання, не тяжко помітити, що „обрусілих інордців“ Ленін наводить як окремий факт, головну ж загрозу він вбачав у „зловживаннях істинно російського походження“, він перестерігав проти „нашеї отієї істинно російської людини, великороса-шовініста, по суті негідника й насильника, яким являється типовий російський бюрократ“.

В багатьох Ваших виступах повторюється думка про необхідність чесно і мужньо сказати всю правду про минуле, не залишаючи білих плям. Дозволю нагадати про деякі найважливіші білі плями в нелегкій історії України лише кількох останніх десятиліть, які без дозволу чи ініціативи центру —

ось де потрібна „рука Москви“! — освітлюватися по-новому не будуть.

На Україні замовчується таке феноменальне явище, як могутній спалах національного самоусвідомлення і національно-державної діяльності українського народу після Лютневої революції 1917 року. Не вивчається і лише чорними фарбами змальовується період Української Центральної Ради і створення державного творива після ліквідації російським царизмом у 18-му столітті залишків української автономії.

Боїмося сказати правду про виникнення ЗУНР після розвалу Австро-Угорщини. І досі не переглянуті однозначні оцінки Вол. Винниченка і Мих. Грушевського як „головачів української буржуазно-націоналістичної контрреволюції“. Нібито нарешті прийнято рішення видати збірку ранніх оповідань Винниченка — це перебудова „по-малоросійському“. Як і те, що першу за 55 років скромну публікацію віршів українського письменника-комуніста, Миколи Хвильового, який пустив кулю в свою скроню страшного 1933 року, було викинуто з уже готової до друку сторінки однієї з київських газет. Ніяк не можуть пробачити відомому письменникові його заклятику орієнтуватися не на Москву, а на психологічну Європу. А де книги головного впроваджувача політики „українізації“, Мик. Скрипника, який теж покінчив самогубством в 1933 році і якого було піддано анатемі?

Та найбільшою і найганебнішою білою плямою в советській історії України є глуха мовчанка вже понад 50 років про організований Сталіном і його опричинниками справжній геноцид — страшний голод 1932-33 років, який поклав у могили мільйони українців. Треба нарешті сказати всю правду про зфабрикований органами ГПУ процес над мітичною СВУ, що стало початком масового винищення української інтелігенції. В ті ж роки була також ліквідована незалежна від московської патріархії УАПЦ, а вся її ієрархія — репресована. Сьогодні ця церква, як і насильно скасована УКЦ, існує лише за кордоном, а на Україні всю паству цих двох українських церков примусово підпорядку-

вали російському православ'ю. Тут маємо цікаву ситуацію, коли люди, які вважають себе переконаними атеїстами, силоміць, переганяють вірних із однієї церкви в іншу, яку також ледве толерують, але таки свою, російську.

Треба також пригадати і таку свіжу ще сторінку української історії, як партизанська й підпільна боротьба в Західній Україні в 40-х і на початку 50-х років. Хоча би тому, що „істино російська людина“ і „обрусілий інородець“ щедро сьогодні наділяють кличкою „бандерівець“ як вихідців із західних областей України, так і кожного, хто говорить українською літературною мовою, а не українсько-російським суржилом.

Як кажуть, півправа більш небезпечна, ніж брехня. Легше всього виявляти окремих осіб із націоналістичного підпілля та писати про „звірства бандерівців“, немовби звірства чинилися лише однією стороною. А треба подивитися спокійніше й ширше, докопатися до причин цього масового народного руху, в якому на початках брали участь не якісь окремі бандити, а десятки й сотні тисяч, при підтримці більшості населення Західної України.

Ширше викласти заторкнуті в цьому листі питання я спробую також особисто, якщо мені дозволить зустрітися з членом Політбюро Яковлевим, який відомий, як послідовник політики відкритості й демократизації. В минулому на всі петиції до партійно-державних керівників відповідь була одна — через суд, та ще й закритий. Не виключено, що й цей лист удостоїться лише поверхового перегляду одним із співпрацівників апарату. А тому вважаю, що у відкритого листа більше шансів привернути увагу партійного керівництва до життєво важливої для советського суспільства національної проблеми. ■

З повагою,

Вячеслав Чорновіл,
український журналіст,
Львів, 5 серпня 1987 р.

**Річні Збори Членів
Корпорації Одумівської Оселі „Україна“**

відбудуться

**в неділю 27 березня 1988
початок — 1 год дня**

Дирекція

М. ЗАБАРА

ОДРУЖЕННЯ

(У нашій пресі рідко зустрічаються цікаві статті із виховним навантаженням. Саме такою ми вважаємо пропонуваній допис. Для максимальної ефективності, на наш погляд, корисно було б прочитати цю статтю на сходинах одумівських філій чи навіть і дома, у родинній атмосфері. Молодим одумівським читачам було б побажано обговорити думки автора із батьками, (а сюди ми зараховуємо дідусів і бабусів), педагогами та священиками. Ред.)

Ядром дійсного життя є одруження. Відомо, що умовою дійсного життя „все, або нічого“. Дійсним життям є вічне життя у повноті вдоволення, у безумовній досконалості. Про якусь причетність людини до дійсного життя свідчить її походження, тобто спорідненість із Причиною, що людину спричинила. Походження пізнається по всьому тому, одержаному людиною у спадок, чим вона відрізняється геть від усього в світі й чим визначається саме як людина. Оскільки нічого не буває без причини, то й для людської розумності, здатності перевіряти власну думку, любові, милосердя, совісті, волі, здатності творити, відповідальності й т.д., мусить бути причина.

Причиною для людської розумності й любові є розумна та любляча Причина, яку в нашій мові називають Богом. А що причиною людини є свідомо Причина, то очевидно, що для людини є певний задум, певне призначення. Але тому, що людина має волю сповнити, або не сповнити задум щодо неї, то цей задум діє на людину не як воля ззовні, а як воля в людині, і тому в дійсності людина має не призначення, а ПОКЛИКАННЯ.

Людське покликання полягає в тому, щоб людина його пізнала, і то пізнала сама, а не перебрала уже готове, кимось пізнане. Пізнавши своє покликання, людина побачить, що разом з умовою „пізнай!“ міститься й умова „виконай!“, „учини!“, „здійсни!“ — щоб стало дійсним, щоб існувало, або просто: щоб БУЛО. Нічого в житті людини немає такого, що не було б тим, що сама людина собі вибрала.

Покликання, ще раз, знаходиться у спадковій, у якому знаходиться в зародку й усе те, що знаходиться в Причині для того, щоб людина стала НАЩАДКОМ.

Безперечно, що Бог є безумовною Досконалістю, самодостатньою Одністю: усі чесноти, усі якості досконалості, як також чоловік і жінка в Одному. Такою й людина задумана в почині — це вже тут, на землі для земних справ людина була поділена на чоловіка та жінку, щоб любов'ю об'єдналися та стали цілістю, бо людину не дано — людиною треба стати.

Як дійсного життя, так і дійсного подружжя можна досягнути тільки дотриманням закону „все, або нічого“. В одруженні яскравіше видно єдність

3-х стадій до дійсного життя: тілесної, суспільної та духовної. До одруження спонукає тілесна привабливість — мимовільна любов. Отже, любов на початку виступає як неусвідомлена рушійна сила, як натяк на повне щастя. Обоє одно для другого видаються наймилішими, найкращими, найдорожчими, найпотрібнішими, безумовно єдиними. Крім неї-нього нікого й нічого більше не треба. Із зародку, із притаманного в людині, приходить могутня рушійна сила любові — приходить не без причини, а щоб досягнути нею ЩОСЬ, подих чого ось так близько.

Одруження є засобом цю силу використати, є полем, на якому любов із мимовільної рушійної сили взаємними зусиллями обох має бути вирощена у постійну присутність, у вічний стан. Радість присутності „її“, або „його“, теплота та щирість взаємин, уважність одного до другого, згода та згідливість почуття миру, спокою й безпеки у подружжі має бути постійною звичайністю. Та дуже й дуже рідко так трапляється. У більшості випадків панує протилежне.

Підставою свідомого перерощення любові із рушійної сили у вічний стан, є видалення всього, що належить до „нелюбові“: непорозумінь та нерозумінь, уціпливих завваг, невдоволення, неохоті, незгоди, нетерпимості й нарешті неприкритої ненависти. Як любов є животворчою енергією, так ненависть смертоносною. В атмосфері ненависти життя не можливе. Не можливе воно й в атмосфері байдужості. Тільки атмосфера любові є життєдайною: „все, або нічого“.

Чому так стається, що в більшості подружжя плачуть не життєдайну, а мертвотну атмосферу та як ці подружжі устремління спрямувати у потрібний напрям? Легко сказати: атмосферу ненависти замінити атмосферою любові — свідомо плекати взаєморозуміння, взаємопошану, згідливість, теплоту взаємин, радість з перебування разом, мир, спокій, і т.п. Але як це зробити?

Найперше, знанням. Знанням свого походження, своєї рідності, свого спадку і свого покликання. Адже „дерево“ пізнання праведного і кривдного для людини посаджено. Це значить, що людина має здатність знати все потрібне, а серед нього й те, що „дерева життя“ посаджено не було, знати, що „дерево життя“ треба виростити удвох у подружжі взаємними зусиллями. Саме в цьому знаходиться покликання людини. Знати, що справним половинчате не може бути, що справним, а отже і праведним, дійсним є тільки ціле. Ради цього жадні жертви не завеликі.

Напевно треба знати: чи по-правді це, чи ні. Геть все, що трапляється приміряти до цієї найпростішої міри. Але спершу треба перевірити чи „моя“ — кожного з нас — міра є правдивою, чи ні. Треба перевірити свій механізм пізнання. Він теж надзвичайно простий: перше, — ніщо не передує думці. Думка завжди є першою. Друге — теперішнє, чи минуле. Причина того, що трапляється тепер міститься в теперішньому, чи в минулому?

Думка людини складена із свідомого та підсвідомого чи позасвідомого. Підсвідоме в свою чергу складається із предвічної, подарованої Богом людині, самої ЗДАТНОСТІ думати, із відкладеного в резерв попереднього пізнання, із сприйнятої за правдиву та теж покладеної в резерв чужої думки, та із перебраних чужих вчинків у формі відкладених в резерв образів. Поняття, переконання, уподобання, звички, поступки, як і вся поведінка в цілому — це все домена підсвідомого і минулого, яке набуло сили керувати теперішнім. Коли людина не перевіряє його своєю свідомістю ТЕПЕР, коли не примірює його до основного критерію виміру: по правді це, чи ні, то людина живе у минулому, а минуле без теперішнього мертво. Хіба що переконання та згідні з ними поступки людини закорінені в ПРАВДІ, А ПРАВДА ВІЧНА.

Хай нас не обеззброює те, що сьогодинішній світ об'явив правду або не існуючою, або що вона в якійсь книзі. Правда — це те, що є наявне в кожній людині: покликання стати людиною, зародок чеснот, зародок любови, доброти, розумності, милосердя, волі, відповідальності й т.п., зародок, що не з'явився сам-по-собі, а походить від Правди з великої літери, як дар-спадок для людини. Світ хоче обікрасти людину, але правда належить до тих категорій, яких украсти не можна. Тільки сама людина може себе обікрасти від чеснот. Це тому, що у склад зародку входить і воля прямувати дорогою чеснот, або повернути у протилежний напрям — напрям пороків. Усе залежить від триєдиної волі людини: розсудити, вибрати й учинити. Ніщо не передує думці — своїй, або перебраній чужій. Тіло поводить так, як йому велить думка. Похvatним прикладом цього, можуть бути гіпноз та такі хвороби, як алергія та неврози. Під гіпнозом, під велінням чужої думки, але завжди через свою! — гланди продукують у відповідних органах, або й в усьому тілі чуття спеки, холоду, уяви того, чого в дійсності нема, пізнавати в чужих людях коханих, або навпаки. Неоправдання чогось часом переходить у таку нехоть до нього, що тіло противиться до нього хворобою, яку називають алергією та неврозами. Часом воля думки настільки сильна, що людина вмирає. Але пояснюють це не як волю думки тілові, а як чаклунство, або чорну магію. Для нас усе це важливо як демонстрація закостеніння думки, як не хотіння вирватися із мертвого минулого у живе тепер. І це „тепер“ треба не згайнувати, щоб подарованою нагодою скористуватися.

Справа в тому, що готовим людині нічого не дано: дана тільки нагода та все потрібне, щоб нагодою скористуватися, а скористуватися людина має сама, бо таке єство волі. У потрібному є й здатність знати як загальну норму, яку людина має досягнути, так і норму подружнього життя, що є способом та чинністю в досягненні основної норми. Отже, усе залежить від обопільних зусиль. У чому конкретно вони полягають?

1. Знати, що в потойбічне життя переходять тільки ті, хто як половини, взявшись за руки, заяв-

лять: „Ми готові зростися в одно навіки“. Самітні ступити у вічність не можуть. Прообразом цього бажання стати одним є кохання.

2. У подружньому житті треба усе що трапляється вимірювати мірою любови та її відгалужень — лагідності, згідливості, уважності, ласки вірності, відданості, спокою і т.п. Спокій у всіх можливих суперечностях, щоб розсудити, **ЩО ВАЖЛИВІШЕ?** Чому надати перевагу? Ніколи не легковажити атмосферою любови та не допускати до винятковості протилежної до любови атмосфери в подружжі.

Розбіжності й розлад починаються так невинно. Підсміхнутися із якоїсь незручності іншого, висловити ущипливу заввагу, байдуже сприйняти якусь радість іншого, осудити те, чим інший захоплюється, висловити нерозуміння і прийде до непорозуміння, до незгоди, до невдоволення, до нехоті, нестерпності, зневаги й нарешті відкритої ненависти. Особливо небезпечний ланцюг злопомсти, ланцюг, коли промах іншого не розв'язувати виясненням, а відразу відповісти карою, і при тому карою більшою за провини. Цей в свою чергу прийме кару як провини іншого та відповідь на неї своєю карою теж більшою від „провини“. А до цього обов'язково доходить, коли завогнення не буде ліквідоване у самому зародкові.

НОРМОЮ подружнього життя має бути принаймні початкова взаємність.

Як правило велетенська любовна наснага палахкотить між закоханими, виголошуються обіцянки й клятви! Просто не віриться, як люди вмудряються змарнотратити таку всесильну наснагу любові. Очевидно, що головну роллю в цьому грає легковаження початку розбіжностей, уважання їх жартами, або що вони є нормальністю, мовляв люди різні, то й розбіжності неминучі.

Наряду з легковажністю, однією з основних причин подружніх розбратів є непомірні та безпідставні жадання. Таких жадань ніколи не можна задовольнити. При непомірних жаданнях невдоволення собою й іншим, насупленість, нарікання, дорікання, дразливість та розсварення і нехоть одного до другого, а це є проти природи людини, проти єства любови як духового складника людини, проти рушійної сили в людині, покликанням якої є з'єднати людські половини в одність. Коли людина чинить проти цієї своєї природи, як і проти всього природного в собі, — тоді настає хворість, **НЕВРОЗ**.

Навіть із фізичності видно, що одно з людей є тільки половиною: нащадків одно без другого дати не може. Духову половинність видно із вимоги душі мати когось, із ким поділитись радістю й горем, когось, кому можна було б розповісти геть все-все, щоб на душі стало ЛЮБО, неначе в Бога, як говорить Т. Шевченко. Вимогу людської природи єднатись із своєю половиною експлуатує мультимільярдний бізнес психіатрії та психоаналізу. Коли в подружжі безладдя, тоді людина насліпо кидається в пошуки когось, але не знає кого і блу-

дить, або й потрапляє в розпусту. Тоді в дію вступає захисний пристрій душі — людська совість. Починається неусвідомлена внутрішня боротьба, внутрішня хвороба, якій дали такі назви, як невроз, алергія та інші. І „лікують“ вчені мужі у людині ці хвороби, але нікого немає, хто сказав би людині правду, що тільки вихід на праведну дорогу є ліком від цих хвороб. Церковну сповідь або осквернили, або об'явили забобою. Правильною ж дорогою в подружжі є чинність побільшення початкового кохання та перетворення любови із рушійної сили у вічний стан.

НІКОЛИ НЕ ПІЗНО почати перетворювати всяке подружжя, що зазнало невдачі в успішне подружжя. І, як народня мудрість каже: „Ліпше пізно, ніж ніколи“. Значеним та животворчим у сповненні подружнього покликання — зростання двох половин у цілісну одиність — те саме, що й у сповненні всього життєвого покликання: „я“ маю право та здатність зробити своє подружжя досконалим. Маю право зробити означає, що „я“ **НЕ МАЮ** права його не зробити досконалим. Ключ до сповнення подружнього покликання теж той самий — **НІЩО НЕ ПЕРЕДУЄ ДУМЦІ**, тобто твоєму хотінню поводитись саме так, а не інакше. Поведінка є наслідком думки — теперішньої, або думки з минулого, із підсвідомого. Підсвідоме — це „гіпноз без гіпнозу“, самогіпноз у тій частині, в якій побачене та почуте без участі **РОЗСУДКУ ВІДКЛАДАЄТЬСЯ ЯК ПРАВДИВЕ** в резерви переконань, щоб з минулого керувати людським „тепер“. Тільки розсудком можна вирватися з неволі минулого. Таке гарне слово наших предків: розсудок. а не просто розум.

Починається розсудок вибором, чому надати перевагу: взаємності у безумовній подружній любові, еством якої є „все або нічого“, а чи якійсь із чисельних незгод? Що важливіше? Любов не може бути частинною. Судження треба висловлювати, не чекати, щоб інший догадався, не мовчати та сердитись, що недогадується. Не допускати до невдоволеного та пригнобленого настрою ні в собі, ні в половині свого подружжя.

Коли людина часто невдоволена, нахнюплена, хандрить, нарікає й дорікає, одним словом поводить не по правді, тоді в ній протестує її ж совість і починаються внутрішні збурення, що переходять у душевні хвороби. Але ніщо не передую думці й буває, що думкою людина уб'є власну совість, внушить собі, що ненормальне є нормальним, що грішне є праведним. Це ситуація, коли людина поповнює не фізичне, а дійсне самогубство. Людина має волю й на це, але не має права мордувати коло себе іншого.

Другою українською назвою одруження є назва вінчатись. У вінчанні, або в одруженні обоє: і вінець, і кільце символізують взаємну наміреність та обіцянку двом зростися в одно ціле. Хоч подружні половини й рівноправні, але вони не однакові. Бути жінкою далеко тяжче, ніж бути чоловіком. Жіночий діпазон від інтуїтивної розумності до



PRIME MINISTER · PREMIER MINISTRE

Mila, our children and I wish to extend to you our warmest greetings during this festive season.

Among the nations of the world, this season has a universal meaning of sharing, peace and goodwill towards all. In Canada, this holiday is celebrated in observance of a variety of customs and traditions which reflect the contributions of all those who have made Canada their home.

This is a time to reaffirm our own ideals and values in a spirit of compassion and love. As we gather with family and friends, all of us can take a few moments to reflect on the past year and to look to the next with optimism and expectation.

May you enjoy this holiday season in peace, joy and happiness.

Jaani Klavsony

сліпих жадань далеко більший від чоловічого. Тому жінці належить далеко більше уважності від чоловіка, більше розуміння, ласки й любови — **ПОСТІЙНОЇ ЛЮБОВИ**. Очевидно, взаємної, коли жінка не просто самка чи й гірше, а жіночо-материнська добрість.

ПЕРЕМОЖЦІ КОНКУРСУ „УКРАЇНА В АНГЛОМОВНИХ ВИДАННЯХ“ ІМ. МАРУСІ БЕК

Закінчився ще один, Восьмий з черги, конкурс для молоді „Україна в англomовних виданнях“ ім. Марусі Бек, проголошений на 1986 р. З задоволенням треба зазначити, що цей конкурс був особливо успішним головню завдяки тим „першосторінковим“ подіям, які стосувалися України чи українців в 1986 році. Вони дали учасникам Конкурсу нагоду послужитися більшою кількістю джерел, зібрати більше матеріялу та тим самим збагатити свої збірники.

Широко розголошена трагедія в Чорнобилі й розтягнутий судовий процес Івана Дем'янюка, який почався в ЗСА, після його видачі Ізраїлеві продовжується там, становили дві такі важливі події, про які преса майже постійно писала. Очевидно ті часті репортажі причинилися до збільшення обсягів збірників до такої міри, що члени журі були примушені присвятити чимало часу запропонованим збірникам та мали чимало труду з остаточним вирішенням нагород, бо лінія якості, якою відмежувались одні збірники від других була дуже тонкою.

Оцінюючи збірники, журі брало до уваги не тільки кількість та якість матеріялів, але й їхнє уформлення. Під останнім оглядом одноразові конкурсники особливо добре вив'язалися мабуть, завдяки досвідові, який набули своєю участю в попередніх конкурсах.

За рішенням журі призначено такі нагороди: старший відділ (18-24 років) — першу нагороду в сумі 500 дол. отримала Анізія Кармазин, другу в сумі 300 дол. одержала Оксана Родак, третю нагороду не приділено нікому; молодший відділ (14-18 років) — першу нагороду в сумі 300 дол. призначено Наталії Фессак, другу нагороду в сумі 200 дол. — Лесі Метулинський, третю нагороду в сумі 100 дол. — Марті Подолук. У цьому відділі в секції гуртових учасників призначено рівно цінну третю нагороду в сумі 100 дол. Тарасові Качмарові та його родині.

Анізія Кармазин народилася в 1964 році в місті Парма, Огайо. Батько Адріян помер, мати Лідія, професійна учителька та бібліотекарка, живе в Клівленді і є членкою 12 Відділу СУА. Батьки належали до Пласту, до якого належить і вона. Анізія живе в Чикаго, де одержала університетський ступінь з красного мистецтва і де сподіється одержати ступінь магістра з історії мистецтва при кінці цього року. Анізія дуже рада своєму українському походженню та вдячна батькам, що виховали її в українському дусі. Це вдруге Анізія одержала першу нагороду.

Оксана Родак народилася в 1967 році в Торонто, Канада. Батьки Петро та Валентина живуть в Торонто, де живе й Оксана. Батько — інженер-хімік та учитель, а мати диригентка та учителька. Обое

дуже діяльні в Українському Братському Союзі та ОДУМ-і і в інших організаціях, де завжди займали та займають провідні пости. Вони відомі як заслужені громадські діячі. Оксана закінчила курси українознавства в школі ім. І. Котляревського з вдзначенням та перший рік студій на факультеті музики при Торонтонському університеті. За свої успіхи одержала стипендію „Глен Гулд Меморіал“ та інші відзначення. Вона належить до ОДУМ-у, ансамблю бандуристів та до університетського клубу українських студентів. В українській школі брала участь у всіх імпрезах та навчала гри на бандурі протягом шістьох років в ОДУМ-і. Оксана любить український народ та радо працює для нього. Вона була постійною учасницею конкурсу від самого початку й майже щороку була нагороджена.

Наталія Фессак народилася в 1970 році в Брукліні, Н.Й. Батьки: Борис та Євгенія. Родина складається з трьох синів та трьох дочок. Батько працює в лябораторії фірми „Мексвел Гавс“, а мати провадить домашнє господарство. Батько активний в Союзі філіателістів та нумізматиків і в парафії св. Володимира в Нью Йорку. Наталія була ученицею школи українознавства протягом десятих років, а тепер починає свої університетські студії. Треба відмітити, що Наталія була однією з тих, що відбули подорож по Європі під гаслом „Стежками батьків по Європі“ Вона почуває себе свідомою українкою та гордиться своїм українським походженням. Вона була кількаразовою учасницею конкурсу і це вже вдруге одержала першу нагороду у відділі для молодших.

Леся Метулинська не прислала знімки ні автобіографічних даних.

Марта Подолук народилася в 1968 році в місті Мінеолі, Лонг Айленд, Н.Й. Батьки: Богдан — інженер, а мати Христина — учителька в середній школі. Родина живе в місті Гиксвил, Лонг Айленд, а належить до парафії в Гемстеді. Батько належить до Товариства Українських Інженерів та до Товариства за Патріархальний устрій УКЦ, є адміністратором Школи Бандуристів у Нью Йорку та членом Українського Народного Союзу. Мати є професором історії в середній школі, є діяльна в Союзі Українок Америки та на культурному полі. Батьки займали різні провідні пости в українських організаціях. Марта належить до Пласту, до Апостольської Молоді, до танцювального ансамблю, провадить гурток новачок у Пласті, учительоє в українській суботній школі, яку вона закінчила з відзначенням. Вона теж брала участь в подорожі „Стежками батьків по Європі“. Марта тепер на другому році студій в університеті Гофетра, де студіює біологію. Вона плекає рідну мову та цінні українські традиції.

Тарас Качмар народився в 1971 році в Сакраменто, Каліфорнія. Батько Ілько працює при комп'ютерах, а мати Йоанна є канцелярійною секретаркою. Родина живе в Сакраменто, де майже зовсім немає українців. Тому батьки стали органі-



Анізія Кармазин



Оксана Родак



Наталія Фессак

заторами. Завдяки їхнім зусиллям повстала там українська католицька церква, організація української спадщини на північну Каліфорнію та українська католицька місія. Таким чином вони створили українську базу серед чужинців для своїх та інших дітей. Ця родина відома з того, що пильно слідкує за неточними інформаціями про Україну та українців в американських виданнях та своїми протестаційними листами спростовує їх.

Тарас приготував свій збірник при допомозі та співучасті батьків і двох братів Михайла та Джеймі. Тому його збірник приділено до секції гуртових у відділі для молодших. Тарас закінчує середню школу. В його місті немає школи українознавства, тому батьки навчають його та його братів україн-

ської мови і виховують їх на свідомих українців.

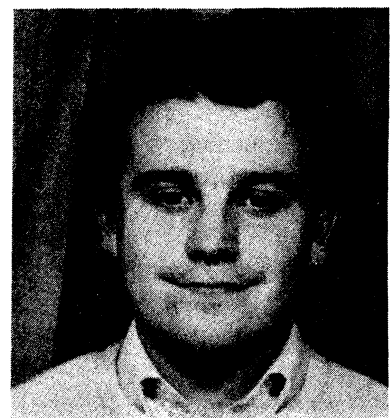
У відділі для дорослих (від 24 років), який установлено перший раз у 1986 році, першу і єдину нагороду в сумі 500 дол. одержав Петро Дутчин. Він народився в 1963 році в місті Ілкелсон, Англія. Родина тепер живе в Форест Філдз, Ноттінгем, Англія. Батьки: Дмитро та Ольга. Батько вже на емеритурі, а мати піклується родиною. Обое діяльні в Спільці Українців Великобританії. Петро учився в школі українознавства ім. Лесі Українки протягом 10 років, де здобував різні відзначення, бо був пильним учнем. Відтак студіював у вищій школі у відділах торгівлі та публічної адміністрації з відзначенням. Він належить до СУМ-у. Уважає себе свідомим українцем.



Марта Подолук



Тарас Качмар



Петро Дутчин

Конкурсний комітет може сміло підтвердити, що ці річні конкурси вповні оправдалися. Серед учасників можна помітити більше почуття гордості до свого походження та розбудження чи скріплення любові до свого народу. Важним є й те, що батьки переконалися, що конкурси є поважним виховним чинником. Деякі громадяни теж вважають їх добрим починком.

В один час ред. Іван Смолій писав: „Цей конкурс є дуже щасливим задумом, щоб заангажувати нашу молодь в українських справах.... Багато вам успіхів!“ Знову ж Іван Струк зауважив: „Свідома людина мусить безумовно признати, що мета цих конкурсів є гідна уваги, бо наша молодь, слідкуючи за

українікою по англomовних виданнях поширює свій національний та політичний світогляд. Така праця учасників є похвальною і корисною для української справи.“

Всупереч нашим сподіванням, не молодь у старшому відділі (18-24), а молодь у молодшому відділі проявила найбільше заінтересованія та найактивнішу участь. Чи не належить отже централіям наших молодечих та студентських організацій і учителям у школах просувати ці конкурси та спонукати молодь під їхньою опікою до численної участі? ■

За конкурсний комітет
Степан Віхар голова
Стефанія Шей секретарка

Андрій БЛИК

КРАЙОВИЙ КОМІТЕТ Тисячоліття ВІДБИВАЄ СОВЕТСЬКУ СПРОБУ ПОШИРИТИ „РОСІЙСЬКЕ Тисячоліття“ В США“

Скрентон, ПА. У вересні місяці заходами Крайового Комітету (КК) Тисячоліття Християнства в Україні влаштовано тут „Молитовну стійку“ із свічками, протестуючи проти збору представників Російсько-Американської Православної Церкви, котра визнає зверхність Московського Патріархату. Цією акцією КК притупив спробу советів використати їхній філіял — Російську Православну Церкву в США — просунути советську версію Тисячоліття Християнства Київської Руси (988-1988). Відбулося це у Скрентоні, у п'ятницю, 25 вересня, в останній день того, що було оголошене як П'ятий Збір Російської Православної Церкви у США.

Пікетування у формі молитовної стійки із свічками відбулося біля російської церкви св. Петра і Павла, в якій відбувався збір. Біля сотні американців українського походження з декількох міст, брали участь у цій демонстрації. З Бінггемптоні й Вашингтону вони прибули автомобілями, а крім того один автобус з Керкгонксону, Н.Й.

У цьому російському зборі брали участь чотири єпископи із Советського Союзу, і біля сотні делегатів, у більшості російських православних священників, із парафій північно-східних стейтів.

„Ми нерадо пікетуємо церкву (місце збору), але ми не мали вибору“, — сказав голова КК др. Юрій Солтис. Він заявив: „Це було ясне, що руками американських росіян совети бажали зробити велику політичну подію для публічного розголошення. Ми не могли на це дозволити“... „Потенціал російської пропаганди був великий; вже 3 липня репрезентант збору невірно поінформував мейора Скрентону і міський часопис, мовляв, князь Володимир імпортував грецьких православних духовників до Росії, для її охрещення, і масового хрещення російського народу“.

Мейор міста і журналісти були повідомлені, що збір мав створити плян святкувань „російського тисячоліття“. Але, як заявив організатор молитовної стійки др. Богдан Футей, „замість побачити себе і їхні пляни тисячоліття у центрі громадської думки Скрентону — учасники збору включаючи чотирьох єпископів із СРСР, слухали й бачили матеріал про українське тисячоліття, і про московське намагання узурпувати його“. Він говорив, що молитовна стійка 25 вересня прийшла у логічному продовженні відсвяткування у неділю, 20 вересня, ювілею тисячоліття спільно православною і католицькою парафіями Скрентону. Обидві ці імпрези були зразково виконані і широко відображені засобами масової інформації мимо того, що вони були

організовані за короткий час. Вони були викликом російсько-советському зборові 22 — 25 вересня у Скрентоні. Голова кергонксонського відділу УК-КА, пан Василик, сказав, що ми, українці, не дозволимо відштовхувати себе від справи тисячоліття; більше того, ми (і вони) переконалися, що у прямому ударі, якщо ми зорганізовані, можемо успішно виявити політичному світові й засобам масової інформації аморальність російсько-советського становища.

„Як хрещення Руси відбувалося в Києві, то чому Советський Союз творить святкування тисячоліття у Москві і по Росії, а не в Києві, і на Україні? Чому немає україномовних церков на Україні, незважаючи на те, що 8 із 10-ти чоловік там є українцями? Чому знищено українські Православну й Католицьку Церкви? Чому їх не відновлять згідно з засадами гласності? Це є кілька питань советській делегації, на які вона не має відповіді. Вона втікає від тих питань, і вона свідомо того, сказав Степан Процик, координатор українських імпрез тисячоліття, що відбудуться в жовтні 1988 року, в столиці країни Вашингтоні. Він додав, що фактично советська делегація одержала ще й другий „шок“ під час візиту у Балтімор, де є також підлегла московському патріархові церква. Там також зустріли їх демонстранти. Один з них питався делегатів: „Як там було у Скрентоні? У Скрентоні

журналісти з'явилися на час, щоб звітувати про українську молитовну стійку біля російської православної церкви. Два щоденники і три телевізійні станції мали своїх репортерів. Одна станція передавала в 6-тій годині репортаж із місця демонстрації. Впливовий щоденник „Скрентон Трібюн“ писав наступного дня: „Демонстранти світили свічки і співали гимни, протестували проти заходів Російської Православної Церкви відбувати тисячоліття українського християнства в Москві. Вони заявили: Київ був місцем хрещення Київської Руси, а це не Росія, мимо того, що він загарбаний експансивним Советським Союзом. Др. Солтис і Др. Футей говорили, що церква є ще одним інструментом репресії в СРСР, та що Російська Православна Церква не має ні морального ні історичного права святкувати тисячоліття християнства у Москві“.

У тижні від 20-го вересня в додатку до передач по радіо і телевізії на тему українського тисячоліття появилось сім газетних статей. Деякі з них довші. Інформація приходила від окремих, але координованих пресових звідомлень. Павло Івашко звітував про спільну імпрезу 20-го вересня, а Андрій Білик про молитовну стійку 25 вересня. Вплив українських акцій у Скрентоні був такий, що мейор міста не прибув на церемонію, де він мав урочисто вручити советській делегації ключ до міста. Церемонія відбулась, ключа не було вручено, а відомості про російську імпрезу не було ні по радіо, ані по-телевізії. У пресі росіяни одержали по одному-двох параграфів, і то у статтях про українські акції. Там було сказано що коментарів

від росіян немає...

Члени КК заявили, що успіх українських акцій у Скрентоні вартий був того, щоб за нього боротися. Це доказує, як багато можна досягти, коли українські католики і православні працюють об'єднано. Ця одноразова єдність католиків і православних у Скрентоні не може бути недоцінена; вона була підставою для одержання позитивної opinii у засобах масової інформації. Українці у Скрентоні створили її об'єднаною поставою.

Дійсна єдність католиків і православних була предметом запитань журналістів, (мабуть стимульованих советами), які твердили, що українські православні і католики майже не говорять один до одного, особливо на тему тисячоліття. На щастя, цю підступну opiniiю заперечено у Скрентоні організаторами обох імпрез: місцевою 20 вересня, (яку місцева преса затитулувала „Марш єдності“), і молитовної стійки 25 вересня.

Промовці підкреслювали, що вже сама присутність советських єпископів у Скрентоні і аморальність їхнього становища вистарчила на це, щоб об'єднати українців. Представники КК пояснювали, що чим ближче до 1988 року, тим частіше українці в Америці матимуть конфронтацію з росіянами на тему тисячоліття християнства Київської Руси. Результат подій у Скрентоні говорить про себе: росіяни вдалися до політичних лідерів і чинників масової інформації щоб спантеличенням заставити їх вірити у „Російське тисячоліття“. Ми прийняли цей виклик. Ми сконфронтували їх публічно й виграли.

„Маючи Скрентон за нами КК є готовий так само працювати з другими місцевими громадами і їхніми комітетами тисячоліття“, заявив голова КК др. Солтис. „Ми є здібні створити позитивну громадську думку, і це що сталося у Скрентоні, може статися в інших містах, де існує український дух співпраці і єдності. Ми можемо успішно відбивати советські і російські спроби фальшувати тисячоліття християнства Київської Руси, коли матимемо співпрацю і єдність між нами. Отже плекаймо єдність! ■

Петро ЯЦИК і Степан ГОРЛАЧ

ПРІОРИТЕТ ОБОРОНИ ІВАНА ДЕМ'ЯНЮКА

Можна спекулювати чому Ізраїль і жиди причепилися до українців і Дем'янюка, але не можна ігнорувати інстинктивним бажанням більшості народів шукати ласку в тих, що мають силу — не робить різниці — Богу чи диявольську. Треба усвідомити, що вони намітили свій плян, і послідовно його виконують. Що їх призвело до українофобії? В це нема потреби вникати; тисячолітня історія може дати відповідь зацікавленим.

Тепер пригляньмося — що ми, українці, робимо у протипагу? Що роблять наші Церкви зі своїм проводом, наші світські, наукові, професійні, робітничі і щадничі організації, щоб себе, як українців, на міжнародньому форумі вибілити?

З болем серця треба признатися, що у нас спільної акції немає. Це наслідок нашої давньої філософії — „моя хата з краю“. Кількох людей з ад-гок створеного Канадського Харитативного Комітету це замало, бо в Єрусалимі судять не робітника автомобільної фабрики, а українця.

За останніх шість місяців ми говорили з багатьма проповідниками наших установ. Відповідь майже одна і та сама: „А що буде як Дем'янюка засудять і тоді на нас упаде пляма, що ми боронили злочинця?“ Замість позитивної оборони, вони марнують свій час і енергію якби то гарними фразами оправдати свою бездіяльність, свою нездібність реально оцінити ситуацію і з того зробити висновки конкретної праці. Вони не чують і не бачать, що жиди уже давно засудили українців у публічній opinii. Ці, т. зв. провідні люди вперто не хочуть знати, що під тиском юрби, завжди голодної на жертву, судді віддали на смерть Ісуса Христа помимо того, що було визнано Його невинним. У нашому випадку цей публічний тиск вже зроблений при допомозі засобів масової інформації. Завданням наших патріотів є ту opiniiю діаметрально змінити. Процеси природні, які побуджують інтуїтивні почини, далеко сильніші від процесу розумної дії.

1. Дем'янюк має сильну віру в Бога і в Божу справедливість, як мало хто інший. Тією сильною вірою він впливає на свою родину, а підсвідомо і ми попадаємо під вплив його віри. Своєю витривалістю Іван Дем'янюк і його син дивують ізраїльтян і здобувають у них симпатію. Маючи таке джерело сили і правди у протипагу наклепам і брехні, ми повинні використати ситуацію і стати спільно до самооборони. Кожний нехай зробить що може: писати листи до урядів, до політично впливових в уряді осіб до різних організацій, до Церков, до Папи Римського, звернути увагу світу на відсутність християнської любови в судовім процесі невинного і безсильного, підкреслити змагання малограмотного українця з трьома потугами світу. Впливати по можливості на засоби масової інформації.



SPECIAL MUSIC FOR SPECIAL OCCASIONS

ОРКЕСТРА НА ВСІ ОКАЗІЇ

або

John Demjanjuk Defence Fund
P.O. Box 44449,
Brooklyn, Ohio
44144-0449, USA

мації. Вимагати справедливого суду. Ізраїль не дав Дем'янюкові жадних фінансів на оборону, пробуваючи його засудити, — без оборони. Фінансова спроможність одиниці проти фінансів уряду — це не є жадна справедливість. З фінансами пов'язані кошти надійних адвокатів, свідків і експертів, і кошти їхніх подорожей і перебування в іншій країні.

У Ізраїлі це не суд, а судилище, на якому прем'єр Ізраїля засудив Дем'янюка ще перед судом. Т. зв. судді, 23 адвокати, всякі урядові і наукові агенції, фальшиві свідки, — це все один і той орган — ізраїльський уряд, намірений невинного зробити винним. Якби Дем'янюк був винним, то вони мали б якісь докази, а не лише одну фальшиву картку КГБ.

Не ми, а нас б'ють, бо ми покірно мовчимо. Поділені на групки, не вміємо стати разом. Ми не лише не маємо відваги вийти на світову арену, але і того, хто має ту відвагу — ми не підтримуємо. Цим разом нас б'ють на міжнародному рівні. Чи кожний з нас відчуває ту біль? Цим разом українська мова, як ніколи в історії, на рівні зі світовими мовами у світі. Чи кожний з нас гордиться тим?.

Якщо до старань і сили віри Дем'янюка і його родини доложимо і ми хоч маленьку, але щирю пожертву (всякий патріотизм без жертви — порожній); якщо повідомимо наших рідних і знайомих, щоб зробили те саме, то зі звільненням Дем'янюка будемо мати заслужене задоволення, що ми не сиділи бездіяльно, а гідно обороняли наше власне ім'я.

Вищесказане відкриває двері до аналізу загальноукраїнської дії на міжнародньому форумі. Не може бути кращої нагоди для нашої діяльності для здійснення Міжнародного Трибуналу. Та яким би він вартісним Трибуналом не був, але він розпічнеться щойно в наступному році, а в Єрусалимі ми маємо світовий форум сьогодні. Кожна нація в світі прислуховується до процесу в Єрусалимі. Єрусалимський процес може бути найкориснішим Трибуналом для розкриття ворожого задуму. Вміймо використати цю нагоду! Якщо ми спільними зусиллями використаємо цей момент, то в історії золотими буквами буде записано нашу діяльність як чин державницького народу.

Безперечно що всі організації мають свої проекти, на які збирали і будуть збирати гроші. Але мусимо зрозуміти, що суд над Дем'янюком не є довготривале явище. Це момент в нашій історії, коли дух предків кличе нас припинити інші збірки, не роздрібнюватися, але громадно підтримати оборону, уможливити прихильність світової ваги свідків, дати їм можливість побороти перешкоди і переконати невірних Томів, що не ми, а нас нищили в минулому і тепер не дають нам права боронитися.

Поширюйте слово правди! Підтримуйте цю акцію морально і матеріально.

Просимо пистаи до нас на адресу:

Canadian Charitable Committee
2118-A Bloor St. W.
Toronto, Ont.
M6S 1M7 — CANADA

Сава ШИНКАРЕНКО

ЩАСТЯ ДОЛІ Й ПРАВДИ ШУКАЧ

(80-річчя з дня народження
 св. пам'яті Івана Багряного)

Людно було в неділю 18 жовтня 1987 року в катедрі святого Володимира в Торонті. Багато зійшлося земляків, щоб вшанувати пам'ять великого поета й борця за справедливість і майбутнє України. Отець Петро Бублик під час панахиди — виголосив надзвичайну проповідь, пояснивши тяжкий шлях незломної людини, котра все своє кипуче життя віддала для добра людства.

Потім у великій залі при Катедрі св. Володимира відбувся поминальний обід і особливий концерт. У мистецькій програмі виступила молодь ОДУМ-у. Прекрасно керував усією програмою Віктор Ліщина. Княжна Комітету Українців Канади бандуристка Оксана Родак, з гуртком дівчат і хлопців виконала „Марш Молоді“, на слова Івана Багряного. А відомий всім громадський діяч представив доповідача Миколу Француженка, з Вашингтона, назвавши його одержимим українським амбасадором.

І доповідь Миколи Француженка „Щастя, долі й правди шукач“ була надзвичайна. „Поет бунтар творив і писав про себе й свою людину, про всіх нас“. І тут же перелічив великий вклад поета й політика — захисника всіх від звірської більшовицької репатріації.

А на окремому столі лежали твори письменника. Тут були: романи — „Тигролови“, „Буйний вітер“, „Сад Гетсиманський“, „Огненне коло“, „Скелька“, збірка поезій „Золотий бумеранг“, драматичні твори: „Розгром“, „Морітурі“, „Генерал“ та памфлет „Чому я не вертаюся додому“, й інші. На стіні за головним столом, де сиділа Президія, був великий портрет — Івана Багряного, виконаний художником Магденком, із написом „Я хочу бути тільки людиною, яких так мало на світі, я хочу бути тільки нею“.

Коли ви прочитаете його твори, ви пізнаєте його особливу любов до свого збідненого народу, пізнаєте його дороговказ, як треба жити, боротися, щоб вибороти волю. І не даром його малий памфлет тримав кожний українець, щоб захистити себе від примусового вивезення на „родіну“.

Бурхливими оплесками вітали всі присутні Миколу Француженка, цього славного слобожанця.

А потім продовжувалися надзвичайні виступи.

Оксана Родак вийшла з групою бандуристок і виконала в'язанку народних пісень. Особливо всі були захоплені маршем Івана Багряного „Україна“, відомого у виконанні завзятих вояків УВВ.

Потім виступали — Віктор Кошарний і Ліза Мацула. Вони продеклямували уривок сатиричного твору „Антон Біда-герой труда“. Зіна Прусаченко — прочитала уривок з поеми „Монголія“, а Валентина Родак — уривок з роману „Тигролови“. Вчитель Інас Омеляненко надхненно читав невеличкі поезії: „Туман“, „Вечір зимовий“ та інші.

Всі присутні приємно вражені надзвичайним концертом, йдучи додому, пригадували славного земляка, шукача правди, Івана Багряного, який 25 серпня 1963 року помер у Німеччині. ■

Олександр ХАРЧЕНКО

У ДРУГУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ ВАСИЛЯ СТУСА

Літературним Вечором українське Торонто гідно вшанувало пам'ять ВАСИЛЯ СТУСА у другу річницю від дня його передчасної смерті. Літературний Вечір, що відбувся в Інституті Святого Володимира у неділю 4 жовтня 1987 р., zorganizувала редакційна колегія одумівського журналу „Молода Україна“.

Відкриваючи офіційно вечір, член редакційної колегії сказав, що українська еміграція повірить у горбачовську гласність і перебудову суспільства лише тоді, коли советська влада поверне українському народові конфісковану у концтаборах творчість Василя Стуса та інших замучених українських нескорених поетів і письменників. Доповідь на Вечорі виголосив магістер Орест Павлів. Він накреслив страдницький шлях поета-каторжника, творчість якого доповідач вважає „найвизначнішою українською поезією 20-го століття“, бо за словами Михайла Гайфеца, „в українській поезії тепер більшого немає“. Це визначення сьогодні стало вже крилатою фразою, мабуть тому, що ця оцінка стала вірною характеристикою поетичної творчості Василя Стуса, якого називають „наймужнішим серед мужніх“, „поетом лицарського слова“, „поет філософських роздумів“, „вдумливий споглядач світу і глибокий аналітик власної душі“, „незламний поет твердого, як криця, характеру і автор сміливих рядків крицевого слова“. Орест Павлів заявив, що Василь Стус був найвизначнішим поетом нашої епохи, і розповів про три головні збірки поезій, що вийшли друком на еміграції. Дві збірки вийшли ще за життя поета, без його відома, а одна збірка вийшла друком посмертно. Збірка „Зимові дерева“ вийшла в Брюсселі 1970-го року, після того, як советські цензори не дозволили Василеві Стусові друкуватися в Україні. Сама назва збірки „Зимові дерева“ символізує стан біологічного сну і трагедію українського народу, який

чекає весни, сонця і волі. Але воля сама не прийде, волю, за Шевченком, „треба громадою обух ставити, і добре вигострити сокиру, та й заходитесь вже будить“. Назва другої збірки теж сповнена символіки — „Свіча в Свічаді“. Щоб свічадо світило, просвічувало тьму, та щоб осявало нас своїм промінням, свічі повинні самоспалюватися.

Одну із таких жертв української нації поет глибоко пережив, коли трагічною і загадковою смертю загинула Алла Горська, яка була йому дуже близькою тому, що вона, хоч і виростала у зрусіфікованому оточенні, проте, вона знайшла свій ідеал життя у служінні українському народові. З приводу її смерті Василь Стус присвятив їй вірш „Ярій, душе“, який він і прочитав на похороні. Цей вірш на Літературному Вечорі прочитав Інас Омеляненко.

Більшість віршів, які появились у збірці „Свіча в Свічаді“ Василь Стус написав уже на каторзі. Тематично у цій збірці домінують два важливих аспекти — доля матері-України, чи її краших синів і дочок, та другий аспект — самозаглиблення у надри людської душі. Перший аспект подиктований тугою поета за батьківщиною, поета, що його насильно вирвано з рідного краю, запроторено далеко від рідної землі. Другий аспект у збірці — заглиблення і психоаналіза, подиктовані бажанням поета пізнати самого себе в обставинах повної ізоляції і самоти. У Стусовому пізнанні самого себе є щось від Сковороди, на могилі якого написано — „Світ ловив мене, але не спіймав“. Проте, Василя Стуса світ спіймав, — світ поневолювачів, і тримав його у жорстоких гулагах на далекій Півночі, в Сибірі, аж до смерті. І — яке диво — найніжніша лірика Василя Стуса народилася саме в концтаборах, у тюрмах і в засланнях. Проте, із тієї творчості дуже мало дійшло до нас у Вільний Світ, бо тюремна влада двічі сконфіскувала дорібок: перший раз забрали 500 віршів і літературних статей, а другий раз забрали 600 сторінок машинопису з його поезіями. Ті твори, що були написані на каторзі, і які збереглися, вийшли окремою збіркою у видавництві „Смолоскип“, під символічною назвою „Палімпсести“, що означає середньовічну практику вишкрябування із пергаментів старих текстів і написання нових, бо пергамент у середньовіччі був дуже цінним матеріалом. Символіка назви збірки „Палімпсести“ полягає в тому, що, незважаючи на намагання окупантів заглушити і стерти, чи змити думки поета, він все заною й заною відтворює в пам'яті конфісковані вірші і творить нові поетичні композиції і робить, все можливе, щоб ті його думки і вірші дійшли до українського читача. У збірці „Палімпсести“ зібрані вірші з тематикою трагічних і героїчних страждань поета.

На Літературному Вечорі у пам'ять Василя Стуса, крім читання творів замученого поета, виступав Одумівський Ансамбль Бандуристів імені Гната Хоткевича, під мистецьким керівництвом Валентини Родак, яка на вечорі також прочитала уривок доповіді Надії Світличної „Над труною Василя

N. - J. SPIVAK LTD.

1158 Wonderland Road

LONDON, ONTARIO

N6L 1A6

(PRE-MIX CONCRETE)

Стуса“. Мистецькі твори поета читали: Надя Ковальчук, Зіна Прусаченко-Зубович, Володимир Довганюк та Інас Омеляненко. На закінчення Літературного Вечора редактор „Молодої України“ інженер Леонід Ліщина подякував доповідачеві магістрові Орестові Павліву, за глибоку змістом доповідь, виконавцям — за високомистецьке читання творів: Зіні Прусаченко-Зубович, Наді Ковальчук, Валентині Родак, артистові Володимирові Довганюкові, поетові Інасові Омелянченкові, як за його читання, так і за його присвячений Василеві Стусові вірш, та подякував молодим бандуристкам: Оксані Родак, Валі Шендел, Тамарі Дрозд і Оленці Ємець — за їхній виступ у програмі, яку вони дуже гарно прикрасили українською музикою. Найбільшу подяку редактор склав українській громаді, яка своєю присутністю віддала належну пошану великому українському поетові. Редактор також подякував пані Марії Романенко за чудові торти, що вона їх регулярно приносить на літературні вечори „Молодої України“, які, звичайно, закінчуються чайною гостиною. Саме під час чайної гостини, у товариській розмові, слухачі висловлюють свої коментарі, захоплення і подяку за виконання і програму вечора, що є справжньою винагородою виконавцям і організаторам літературних вечорів „Молодої України“. ■

S N I H HEATING & COOLING

ВОЛОДИМИР СНИГ
Власник

11 Marmora St.
LONDON, ONT. N5Z 1Z4

Telephone
(519) 432-1983

Тетяна РОМАНИШИН

КУРІТІБА — „СТОЛИЦЯ“ УКРАЇНЦІВ У БРАЗИЛІЇ

Дорогі одумівці!

Хочу коротенько описати вам про наше перебування в Бразилії в жовтні 1987 р. Тому, що саме в Бразилії, в провінції Парана живе понад 200 000 українців ми вирішили туди поїхати. Місто Курітіба, де є 30.000 українців — вважається головним містом Парани. Своїм організованим життям, вони подібні до українців міста Торонто. Є гарний український дім, рідна школа, студентський клуб, танцювальна група, „БАРВІНОК“, яка виступить в Торонто 20-го березня 1988 р. Українці живуть в містах, містечках в селах, які там називають кольоніями. Парана є гориста, гори вкриті лісом, земля червоно-бронзового кольору. Бразилієць — це суміш португальця з індіанином. Живуть в Парані теж німці, поляки, українці, білоруси, жиди.

Летовище Курітібі дуже привітне, соняшне, гарне, модерне. Вже на летовищі в кіосках продаються в оригінальних солом'яних кошиках ПИ-САНКИ.

Дуже багато чути розмов німецькою мовою. Це їдуть німці з Німеччини відвідати своїх людей в кольоніях. Німецькі кольонії є дуже багаті. Але, інколи такі молодіжні групи, як „Веснівка“, „Гомін степів“ відвідують українців. Сподіваємось, що і Микола Балдецький з „Веснянкою“ колись завітає туди. Зустріли ми українську молодь, більшість якої працює вдень, а від 6-ої до 11-ої вечора вчиться в університеті. Заробляють там дуже мало, життя тяжке. Одяг дуже дорогий, пакунки з Америк й Канаи з вживаним одягом дуже побажані. Зима досить холодна, з дощами. Вересень, жовтень — це весна, а в горах дуже зимно. Хати не опалюються, готелі — так. Отже, наша молодь працює і живе в тяжких умовах, як ви в Канаді.

Щоб наша молодь не асимілювалася, ми мусимо їй допомогти. Нам треба надсилати стрічки з награними піснями, колядки, а для дітей казки на стрічках (це для рідної школи). Вони дуже просили мене передати ВАМ про цю важливу для них справу. Я сподіваюсь, що ви не забудете про це.

Подаю адресу:

OKSANA FEDOSENKO
RUA SOLIMÕES, 1257
80.510 CURITIBA — PARANA
BRASIL

ДОПОМОЖІТЬ нам зробити **ОДУМ**
ще більш корисним українській
громаді!

ЯК ВИ не допоможете своїм дітям,
ніхто за Вас того не зробить!

Віктор МІШАЛОВ

ДО 110 РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ГНАТА ХОТКЕВИЧА

В грудні в цьому році відзначаємо 110-річчя з дня народження видатного Українця — Гната Хоткевича, а в наступному 1988 р., 50-річчя трагічної смерті цього видатного будівника української культури. Трудно стисло описати цю людину, адже Хоткевич був письменником, драматургом, етнографом, композитором, бандуристом. Але люди так мало про нього знають і про його вклад у відродження української свідомості та у відродження професійного виконавчого мистецтва в 20-му столітті.

В 1977 р. ЮНЕСКО мало відзначити 100-річний ювілей Хоткевича у світовому масштабі. Були заплановані видання творів Хоткевича у перекладі на різні мови світу. Видавництво «Музична Україна» запланувало перевидати «Музичні інструменти Українського народу», збірку фортепіанних і вокальних творів, ряд розвідницьких праць в галузі кобзарського мистецтва й збірки народних пісень, які назбирав сам Хоткевич, і хоч твори були готові до друку, й уведені в план, нічого не надрукували.

В 1967 р. на 90-річчя письменника, принаймні двотомник вибраних літературних творів вийшов, але на 100-ліття — нічого. Як можна це зрозуміти. Переглянемо коротенько біографію Хоткевича в галузі музичного мистецтва, звертаючи уваги на моменти, котрі не вигідно згадувати радянським хоткевичо-знавцям.

Народився Гнат Хоткевич 31-го грудня 1877 р., (Цю дату хоч є загально прийнято, але рік не точний. В своїй біографії він писав «Коли мені не вистачало року для вступу до технологічного інституту, то я загубив свою метрику, пішов до кліру церкви, де христився й попросив, щоби мене зробили на рік старшим... Отже кому цікаво знати, нехай знає») в Харкові, в неможливій робітничій родині, але життя склалося так, що він ріс на селі.

«Там, на 10-му році життя — писав він у своїх споминах — я відчув, що Гоголь писав „неправильно, і я почав його поправляти, перекладаючи „Майську Ніч“ на українську мову... Там же зародилося бажання, коли виріс, давати вистави для села.»

На селі у Деркачах, через дорогу, жив сліпий кобзар «дядько Павло». Від нього малий Гнатко полюбив бандуру і кобзарське мистецтво і через нього він познайомився з його колегами — харківськими кобзарями. В книзі Хоткевича «Музичні інструменти українського народу (1930 р.)» молодий Хоткевич зображений як поводити кобзаря Павла.

В 1894 р. Хоткевич придбав собі бандуру на 20 струн, і ця бандура припалася йому так до рук, що

він з нею не розлучався все своє життя. Освоював він техніку гри на ній самотужки, бо в той час дядька Павла вже не було на світі. Того ж самого року, 16 літній Хоткевич закінчив реальну гімназію і вступив до технологічного інституту, а також почав публічно виступати з бандурою.

Навчаючись в інституті, Хоткевич був завжди серед передовиків, як в академічній успішності, так і в студентсько-громадській діяльності, але за участь в студентських заворушеннях в 1899 р. був висланий з Харкова у позбавлений права вступати в будь-який вищий учобний заклад.

Хоткевич, взявши свою бандуру, помандрував у Київ, щоб улаштуватися при хорі М. Лисенка. Лисенка він нарешті зустрів у Золотоноші. Коли Лисенко почув «проскрибованого» студента, запропонував йому працю, як бандуриста-соліста, з оплатою 60 карбованців на місяць. Тоді то були великі гроші. Майже два роки він виступав з хором і брав лекції музики у Лисенка. Цікаво згадати, що і композитор Кирило Стеценко, котрий був близьким другом Гната Хоткевича, співав в цьому хорі також.

З виступами в хорі Лисенка Хоткевич зробив багато для популяризації бандури. Численні виступи по «градах і весях» повертали минулу славу призабутому інструментові не лише на Україні, а також поза її межами. «Як іще був студентом, грав якось на концерті в Петербурзі. А на концерті був отой відомий організатор балалаєчних оркестрів — Андреев. Другого дня дістав від нього листа з проханням зайти, але я заклопотався й не зайшов. Згодом дістав ще одного листа, де Андреев писав, що хотів би побачитися зі мною в справі бандури. — «Я як відомо, — більш менш так писав Андреев — створив «Великорусский Императорський оркестр», а Ви оце бачу, могли б утворити «Малорусский Императорський оркестр». То давайте працювати разом. Гроші знайдуться.»

Із всіх виступів Хоткевича найбільше значення мав виступ з підготовленими сліпцями-кобзарями на 12-му Археологічному з'їзді в Харкові, 1902 року.

Виступ і концерт був небуденним. Публіка довго не залишала залю. Виступ показав виключно високу вартість народної кобзарської творчості, а у виголошеній доповіді було якнайяскравіше показано, що саме за цю високовартісну творчість, виконавчі її піддаються грубим поліційним утискам та переслідуванням. З'їзд мимохіть став перед необхідністю винесення ухвали — просити імператорське московське археологічне товариство поклопотатись перед міністерством внутрішніх справ про надання кобзарям і лірникам захисту. Завдяки високому авторитетові наукового з'їзду археологів, надіслане клопотання не зустріло з боку міністра принаймні прямої відмови, і в гонінні на кобзарів прийшло до бодай тимчасової відлиги. В наслідок і громадськість почала більше цікавитися своїми народними сліпцями: їх стали запрошувати на наукові з'їзди, конференції, виставки, і в приватні дома.

Окрилений успіхами кобзарського концерту на З'їзді Хоткевич загорівся бажанням здійснити кон-

**ТАНЦЮВАЛЬНИЙ АНСАМБЛЬ ОДУМ-У В ТОРОНТО
«ВЕСНЯНКА»**

усіх щиро запрошує на забаву

**ВЕСЕЛІ ВЕЧЕРНИЦІ
З КОНЦЕРТОВОЮ ПРОГРАМОЮ**

Оркестра «НОВЕ ПОКОЛІННЯ»

в суботу 20 лютого 1988 р.

83-85 Christie Street, Toronto —Український Культурний Центр

**Ціна квитків: у продажі — по \$8.00
при дверях — по \$10.00**



Одумівський Танцювальний Ансамбль „Веснянка“ на зустрічі ОДУМ-у 1985

цертне турне по Україні, але на жаль губернатори відмовили дозвіл на повторення концерту. Дуже національно збуджуючим показався перший той концерт, що ніяк не було в інтересах імперсько-царських сатрапів.

Тоді Хоткевич взявся за драматичне мистецтво і створив у Харкові український робіничий драмгурток на протигагу існуючих російських груп. Успішна робота означала, що колектив зріс до 150 чоловік.

В 1904 Микола Лисенко прислав до Хоткевича Марію Старицьку, аби домовитися про переїзд Хоткевича до Києва, щоб очолити курс гри на бандурі при музичній школі, але Хоткевич відмовився і порадив взяти Кучагуру-Кучеренка.

В 1905 Хоткевич включився до революційних подій і у зв'язку з цим, з допомогою Лесі Українки, змушений був виїхати за кордон в Галичину, де знову почав концертувати, як тоді писав про свою улюблену бандуру:

«Служила ти мені в чумацтві,

Служила в козацтві,

Послужили ж ще й у бурлацтві!

І вона, спасибі їй, послужила, бо з літературних заробітків бісового батька хліба б їв.»

Об'їхавши Галичину з доповідями та концертами, він познайомив Західних Українців з бандурою вперше. Про виконавську майстерність кобзаря-імігранта композитор Станіслав Людкевич писав, що він «підніс гру на бандурі до своєрідного артизму, зробив спосібною до більшого числа модуляції та добув з неї чимало зовсім нових, незвісних ефектів і нюансів, про які ніхто би не думав.» Газета Руска Правда (31.8.1908) писала, що «він є не лише співак-бандурист, але один з борців за волю українського народу.

В 1907 р. Хоткевич, на пропозицію М. Лисенка написав підручник гри на бандурі, котрий на «загорований емігрантський гріш» видав у Львові в 1909 р. Це був перший підручник гри на бандурі, але на 2-гу частину грошей не стало, а потім рукопис «загубився» в радянськiм видавництві «Всеиздат».

Для свого більш-менш сталого еміграційного осідку Гнат Хоткевич обрав мальовничу Гуцульщину. Хвалючи її, він казав: «Як роззявив рота від здивування, приїхавши до Гуцульщини, та так з роззявленим ротом і ходив 6 літ». Тут Хоткевич створив перший Гуцульський театр, і написав ряд художніх творів, використовуючи фольклор цього дивного краю.

Взагалі ж на еміграції Хоткевич часу свого не дармував. Але поза цим — писав він — «Жилося мені не важно, а під-кінець зовсім погано... Емігрантське життя своє закінчив раптово. Душевний стан тоді у мене був такий, що ладен був їхати хоч і до чорта в зуби.»

В лютому 1912 р. Хоткевич переступив кордон і прибув до Києва... «Дали мені походити днів кілька, (щоб подивитись куди ходжу, з ким буваю) а потім посадили в тюрму. Сидів спочатку в Києві, а потім в Харкові.» З 1914 р. Хоткевича, як полі-

тично неблагонадійного та ще з явними націоналістичними тенденціями було вислано за межі України без прав повороту до будь-якої української губернії. Оселився він у Воронежі.

По революції повернувся знову до Харкова, і працював певний час у Харківському архіві «по 8 офіційних робітних годин; а поза ними більше як по 8 щоденних годин віддавав праці «для душі», на вимогу бандурних ансамблів, що він посіяв кобзарським виступом на 12-му Археологічному З'їзді. Вже в Києві в 1906 р. створився студентський ансамбль під проводом Миколи Домонтовича, а під проводом Василя Ємця створився «Кобзарський Хор», котрий пізніше переріс в Київську капелу бандуристів. Сотні кобзарських ансамблів зродилися по містах, і всі натрапили, на труднощі відносно нотного матеріалу, підручників, та кваліфікованих викладачів. Досвідчених знавців бандурної справи не було, а потреба на них усе більше зростала.

В 1926 р. при Харківському музично-драматичному інституті було відкрито окремий курс бандури для ведення якого було запрошено Г. Хоткевича — єдиного на той час високого знавця бандурної гри. Хоткевич вважав це поворотним пунктом в історії бандури. Він хотів написати музичні композиції для бандури та провести наукові дослідження технічних можливостей інструмента і піднести престиж бандури, бо поряд з великим захопленням нею, зустрічались і явні недооцінки, й навіть негативні ставлення. Адже один досить поважний професор, з приводу відкриття курсу бандури в муз-драм. інституті, вважав себе правим заявити: «Як це люди, у вік електрики, знаходять можливим повертатися до каганця.»

З перших найкращих студентів Хоткевич створив квартет на підставі скрипкового квартету, й після першого виступу весною 1928 р. по радіо, написав «вже можна почути, чим є бандурний ансамбль, коли бандура розглядається як інструмент, і пишуться для неї відповідні твори.»

Після виступу квартету голова Вищого музичного комітету НКО композитор П. О. Козицький прочитав доповідь «Про організацію Центральної зразкової капели кобзарів», де була винесена ухвала створити однорічну студію і піднести кваліфікації даної капели до потрібного рівня, щоби інші ансамблі могли наслідувати її. Керівником капели вибрали Хоткевича.

В 1930 р. учні засвоїли Хоткевичівську-Харківську техніку гри і опанувавши репертуар, дали в січні 1930 р. іспитовий концерт. Коронною точкою був твір «Поема про Байду». За блискуче виконання капела одержала паспорт «Перша зразкова капела Наркомос-у УРСР». Після нагінки на Хоткевича в 1934 р. Полтавська Капела була в 1935 р. зліквідована, хоч в радянських джерелах змальована ця подія як об'єднання з Київською капелою бандуристів в одну єдину Державну капелу УРСР.

На жаль період бурхливої праці протривав не-

довго. 30-ті роки принесли з собою нечуване гоніння на все українське, окресливши його як прояви «буржуазного націоналізму». Хоткевича виключили з спілки письменників, що одночасно було заборорою друкуватись. За цим заборонили педагогічну і тоді взагалі будь-яку «відповідальну» працю, а без праці, це означало без хлібних карточок.

Взимку 1933 р. він написав до видавництва «Рух» «Як мені далі жити? Мене позбавили праці й хлібних карток. Ми голодуємо. Я спроможний купити лише один кухоль квасолі на день, із якої варимо на всіх юшку... На двох дітей маємо тільки одну пару чобіт, а їм же треба ходити до школи... А надворі суворя зима. В хаті нічим топити. Лягаючи спати, вкриваємося всією нашою одежою. Вода в хаті замерзає...»

Настали часи, коли з Москви вислали під маркою 40 чи 100-тисячників різних «уповноважених». Прикладом тієї атмосфери, яка запанувала тоді в Україні, може бути стаття редактора журналу «Радянська Музика», а також ініціатора ліквідації української музичної організації ВУТРОМО Білокопитова в 1934 р. під заголовком «Національна концепція Г. Хоткевича.»

«...Особливо нахабно виступали націоналістичні елементи, підтримувані Скрипником, в 1930-31 рр. Саме на ці роки припадає видання низки одверто націоналістичних підручників, книжок тощо з питань музики. Яких розмірів доходило це нахабство, показує такий характерний приклад тих часів:

Бандуристу Г. Хоткевичу музична секція Головреперткому заборонила низку одверто націоналістичних творів. Хоткевич прийшов до тодішнього заступника голови Вищого репертуарного комітету і в присутності багатьох композиторів почав істерично кричати, що він, мовляв, під нашу ідеологію підробляти не буде. «Я, говорив він, буду писати й складати ці твори для потомства.» Як бачите, зовсім не двозначний був натяк, бо ясна річ, на яке потомство розраховує Хоткевич, пишучи явно націоналістичні твори. Ця одверто політична демонстрація пройшла без усяких відповідальних реагувань тільки тому, що Хоткевич, як то кажуть, не вилазив із кабінету Скрипника.

Більш того, після цієї демонстрації він іде до Скрипника із скаргою й дістає від нього розпорядження: «Ці твори дозволяють до виконання».

Того ж таки (1930) року виходить друком його книжка під назвою «Музичні інструменти українського народу», яку тодішнє керівництво Держнаукметодкому НКО дозволило до життя як посібник по бібліотеках педтехнікумів. Червоною ниткою через усю книжку проходить націоналістична настанова довести за всяку ціну той факт, що як інструменти, так і в цілому подібна музична культура ніякого відношення не має до іншої музичної культури. «Бандура, мовить він, є чисто український винахід. Ніде й ні від кого українці цього інструмента не позичали, а вигадали для себе самі».

Для чого це потрібно націоналістам вигадувати й

підкреслювати такі та аналогічні приклади? На перший погляд це ніби дурниця, яка не варта уваги. Але це далеко не так, і це ми відразу побачимо, як приведемо ще одне місце з цієї книжки. Там на сторінці 124 читаємо:

«Коли настав час для Московщини долучитися до культури, то першим джерелом культури явилась Україна. Несучи туди всякі знання, понесла Україна й мистецтво, а в тім і бандуру»...

Отже, основна ідея автора полягає в тому, що він, прикриваючись історичною (до речі сказати, безглуздою) машкарадою, намагається довести той факт, що мовляв, Україна завжди була і мусіла бути ведучою. Тобто, фактично виступає проти пролетаріату, який бачить у столиці рад — у Москві — все революційне, все передове, ведуче.

— Свою думку про те, що Москва не може бути ведучою, він знову ж таки «в історичному аспекті» намагається довести тим, що, мовляв, на Московщині не люди, а варвари, і де вже їм до таких тонкощів, як бандура.

«Але ясно — каже він — що ні на Московщині, ні в Польщі не могла бандура грати такої ролі, як на Україні. Там вона була тільки забавкою, а тут інструментом, на якому можна було виявити найінтимніші почування душі...»

— Як бачимо, все тут спрямовано на те, щоб далі від Москви, щоб вигородити месіянську роль України з її самобутньою культурою, музикою, тощо. Все тут спрямовано на те, щоб довести, що музична культура на Україні мусить іти своїм, зовсім не схожим з російською музичною культурою, шляхом.

— Але добродії хоткевичі тут дуже прощиталися? Зовсім не тими шляхами йде розвиток української радянської музичної культури. Радянська музична культура на Україні будується в найщільнішому зв'язку з усіма братніми радянськими культурами, при великій допомозі з боку російської радянської культури.»

Друга стаття «товариша» Білокопитова — „Вовк в овечій шкурі, або сльозовита промова Хоткевича“ продовжує тон попередньої. Написав в тому ж «розгромницькому» тоні з кінцевими фразами:... «Я хочу показати на нахабство, яке виявляє Хоткевич, сподіваючись побачити свою націоналістичну книжку в другому виданні... У своєму виступі Хоткевич зі сльозами в голосі прикидається ягнятком, яке може й помилилося, та, мовляв, хто ж не помиляється? Але під цією овечою машкарадою заховані вовчі клики ворога. Наше завдання здерти цю машкараду і виявити справжню суть цього ягняти.»

Перед такими нападами Хоткевич був безсильним, і тепер стає зрозумілим, чому більша кількість найкращих його творів не побачила світу.

Хоткевич все ж таки далі обороняв себе від диких безпідставних нападів, пишучи куди тільки міг, в тому числі й до президента АН УРСР О. Богомольця. В листі між іншими писав: «Я дав цілу

Але всі його старання були марними. В лютому 1938 р. хворого Хоткевича заарештували і 8-го жовтня (раданські джерела) того ж року його вже не стало. Місце й обставини смерті не відомі.

Після смерті Сталіна Хоткевича частково по-смертно реабілітували. Газета «Літературна Україна» писала: «Письменника спіткала трагічна доля: — він був **безпідставно** репресований і 8-го жовтня його не стало.»

І хоч після реабілітації вето друкування його творів офіційно наче знято, але друкувати майже нічого не друкують ні з літературних праць ні з композицій. В 1977 р. обходили 100-річний ювілей народження Хоткевича, проте музичних творів та праць Хоткевича не видали.

Уціліло ж, у порівнянні зі знищеним, дуже й дуже небагато. Архівна спадщина, зокрема з ділянки музичної творчості була досить велика —

понад 400 опусів, з яких лише 20-25 були опубліковані. В 30-ті роки, якими тяжкими для Хоткевича вони не були, він все ж без діла сидіти не міг. В композиції він знаходив «забуття» і складав написане «для спадкоємців».. і все воно, чи майже все, розділило його тяжку долю: все по-варварському, по чингиз-ханському було знищено. Лише в 1985 р. у статті Н. Супринової «Композиторська творчість Гната Хоткевича», в збірнику «Українське Музикознавство», знову порушують питання перевидання вже забутих музичних творів Хоткевича і видання тих, котрі збереглися в рукописних фондах.

Але збереглася зобов'язуюча нас Хоткевичівська заповітна мрія — піднести наш національний інструмент — бандуру до рівня високоцінного самостійного, всіма визнаного музичного інструменту, на що бандура має всі й незаперечні права. ■

ВІКТОРІЯ ВАРВАРІВ — У ТОРОНТО

В днях 25-27-го вересня відбулася в Торонто мистецька виставка Вікторії Варварів з Вашингтону. Виставлені твори були малюнками на склі та на шовку. Виставку влаштувала рада Комітету Українців Канади при співпраці журналу „Молода Україна“ та пластунок з пластового куреня „Перші Стежі“.

Те, що Вікторія перший раз у Торонто та що малює на склі і шовку, притягнуло велику кількість любителів мистецтва та багато мистців Торонто на відкриття виставки, яке відбулося 25-го вересня о год. 8:30 вечора в Інституті св. Володимира.

Програмою проводив Петро Родак — від „Молодої України“. Він привітав молоду мисткиню та попросив до слова голову Мистецької ради Оксану Соколик, яка привітала Вікторію від присутніх та цілого Торонто і представила мисткиню.

Вікторія Варварів народилася в Нью-Йорку. Мистецьку освіту почала в Мерімаунт коледжі у Вірджинії. В 1974 році переїхала з батьками до Парижу, де стала студенткою Національної Академії. Там вивчала мозаїку, скульптуру та малюнок. В Американському коледжі в Парижі одержала ступінь бакалавра з історії мистецтва.

Вже з 1975 року Вікторія брала участь в різних виставках у Парижі та поза ним. У 1975 році з поміж 3,000 творів, виставлених на конкурсі Асоціації французьких артистів та Міжнародної асоціації красного мистецтва, дістала за свою мозаїчну скульптуру „КУКЛУ“ золоту медаль. Виставка — конкурс відбувалася в Гран Пале, в Парижі. В 1979 році здобула ступінь магістра з естетики. Спеціалізувалася в красному мистецтві. Її тезою було: „Неконформістичне сучасне мистецтво в Советському Союзі“. Врешті почала підготовлятися до докторату, її дисертація була на тему: „Передхристиянські

впливи на сучасне українське народне мистецтво“. І так зацікавлення дитини мистецтвом, бо не було й року, щоб не брала якогось курсу з кераміки чи малювання, завершилося в науці докторатом. У практиці Вікторія займалася графікою-дереворізом, скульптурою з каменя (її скульптури з граніту знаходяться в музеї в Парижі), мозаїкою, рисунком, керамікою, а тепер малює на склі та шовку.

Мала вже індивідуальні виставки в Женеві, Фльоренції, Сан Франсіско, Едмонтоні та брала участь у спільних виставках Парижу, Вашингтону, Нью Йорку тощо.

Володіє вільно українською, англійською, французькою, італійською мовами та пише вірші українською, а недавно почала французькою мовами.

Вікторія Варварів є членом багатьох професійних мистецьких та наукових організацій і наймолодшим членом Української Вільної Академії Наук.

Її гобі — це куховарство. Вона закінчила найкращу куховарську школу в світі, яка є у Франції — „Cordon Bleu“. Також закінчила курс італійської кухні у Фльоренції. Любить читати та займатися городництвом, головню плеканням квітів.

О. Соколик ще раз привітала Вікторію від цілого Торонто, а головню від пластового куреня „Перші Стежі“, до якого і В. Варварів і О. Соколик належать.

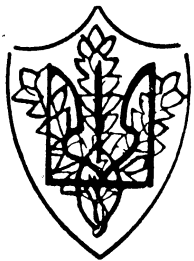
Після того мистець розказала про технічний аспект праці на склі та на шовку, а П. Родак подякував усім за таке зацікавлення працею Вікторії.

При вині і солодкому гості насолоджувалися творами Вікторії Варварів та тішилися, що нарешті, перший раз, завітала вона до нашого міста. ■

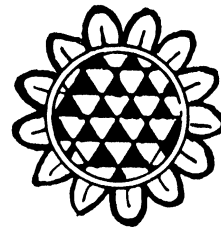
Т.С.Б.

„Свобода“ — ч. 200

17.10.87



СТОРІНКА ЮНОГО ОДУМУ



НАРОДНИЙ КАЛЕНДАР

Грудень — студень
Зірвалася завірюха,
бо вже зима біля вуха.
Під глибоким снігом
високий хліб росте.

Г. ДЕМЧЕНКО

ПО СНІЖКУ

Прийшла баба Зима,
Та прийшла не сама —
Привела із собою
Дідуса з бородою
Довгою, пухнастою.
Дідуса Морозом звати,
З ним малі морозенята
По сніжку гуляють,
Діток забавляють.

П. ВОРОНЬКО

КАЗКА ПРО РУКАВИЧКУ

Вчора Галочка-сестричка
Казку прочитала,
Як у лісі рукавичка
Звірам домом стала.
Я покинув рукавичку
За городом, там, де ліс.
Та ні зайчик, ні лисичка
Й вовк у неї не заліз.
Мабуть, дуже замала
В мене рукавичка.
Взяв у мами зі стола,
З ліжка у сестрички
Рукавичок, мабуть, з п'ять,
В ліс відніс —
Хай звірі сплять.
Я не знаю, як було,
Що у лісі сталось,
А мені не повезло —
Від усіх дісталось.

ЗГУБІТЬ І ЦЮ...

Хлопчик знайшов новеньку шкіряну рукавичку.
— Ой, шкода, що одна, — подумав він.
— Якби дві. Піду пошукаю другу.
Коли гульк — іде чоловік, а на руці така ж рукавичка.
— Дядьку!
— Що?
— У вас одна?
— Одна!
— А де ж, друга?
— Згубив!
— Згубить і цю!
— Навіщо?
— У вас все рівно одна! А я знайду, і в мене буде дві.

Василь ШЕВЧУК

ПО ЯЛИНКУ

Куди не глянь, сіяє сніг,
Тремтить морозна мла;
По білих іскрах шлях проліг
Із лісу до села.
Хтось сіє інеем згори,
З ясної вишини;
Немов жарини, снігурі
Між грон горобини.
Чуть стукіт дятла віддалік,
Мороз щипає ніс...
І поспішає Новий Рік
По стежці через ліс.
Мерщій же, друзі, до села!
Струсіть сніжок із пліч!
Щоб ця ялинка розцвіла
У новорічну ніч



С. МАРШАК

СВЯТО СВ. МИКОЛАЯ

ГРУДЕНЬ

Грудень! В місті і в селі
Всі дерева у сріблі.
Як зумів мороз скувати
За ніч річку, подивись!
Ковзани він та санчата
І ялинку нам приніс.
Спершу сльози проливала
Та ялинка від тепла,
А під ранок перестала,
Засіяла, ожила.
На гілках висять гостинці,
І вогні там зайнялись.
Як по сходах, по ялинці
Скачуть вогники увись.
Сяють хлопавок рядочки.
Зірку сріблом засвітив
Аж на самому шпильочку
Найсмільшій із вогнів.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

- 3.12.1722 Народився Григорій Сковорода
- 5.12.1878 Народився поет О. Олесь
- 5.12.1917 Відкрито в Києві Українську
Академію Наук
- 7.12.1936 Помер письменник Василь
Стефаник
- 8.12.1868 Засновано у Львові
Товариство Просвіта
- 11.12.1840 Народився письменник
Михайло Старицький
- 22.12.1833 Народилася письменниця
Марко Вовчок
- 23.12.1873 У Львові засновано
Наукове Товариство ім. Шевченка

ЗАГАДКИ

Виліз хлопчик із землі,
Виніс гроші в голові.

Мак

Сидить баба на грядках, вся
замотана в латках; хто гляне,
то заплаче.

Цибуля

Стоїть при дорозі на одній нозі,
і шапочку має, та нікого не вітає

Гриб

Одним з найбільш радісних свят в цілому християнському світі є свято Різдва Христового. Близько перед Різдвом святкуємо свято святого Миколая.

Всі християнські народи святкують свято святого Миколая і для того улаштовують концерти в яких беруть участь діти.

Такі концерти є вже майже Різдвяними концертами. А святий Миколай своїм приходом між дітвору приносить нам вже святочні настрої Різдва, викликає радість, в дітей викликає усміхи щастя, мрії та надії на багаті дарунки.

Зокрема, в українців, де б вони не жили, існує культ великої пошани до св. Угодника Миколая. Є в нас багато переказів і оповідань, де св. Миколай опікується дітьми, любить їх і приносить їм дарунки з небес ...

Святий Миколай вважається покровителем і хоронителем від всього злого. Раз в рік приходять св. Миколай до дітей, але йде до вибраного місця, на концерти до Народних Домів, або й до хатів дітей. Ми бачимо його, що Він є все розумний, добрий, і приходять щоб лише добро навчати.

АРКА ЗАХІД

2282 Bloor Street — Toronto 9, Ont.
Tel.: 762-8751

В нас можна набути • книжки • українські часописи та журнали • пластинки • друкарські машинки • різьбу та кераміку • полотна • нитки і вишивки

Маємо великий вибір дарунків на різні okazji.

ПРОСИМО ЛАСКАВО НАС ВІДВІДАТИ!

Без вікон, без дверей живе
шестеро дітей.

Яблуко і насіння

Не хвора, а все стогне,
нічого не згубила, а все
шукає.

Свиня

ВІДЗНАЧЕННЯ АРХИПЕНКА В ЧІКАГО

Кожного місяця радіопередачі ОДУМ-у Чікаго присвячуються якійсь особі чи події. В грудні 1987 року передача ОДУМ-у, яку перевів Анатолій Коновал, була присвячена українському, світової слави, скульпторові Олександрові Архипенкові з нагоди його сотої річниці з дня народження. Олександр Архипенко-мистець, співтворець нового стилю в мистецтві. Впливи його творчості та навчання діють і далі. Енциклопедія Британіка характеризує його як скульптора і маляра, що створив новий стиль, а Мек Гро енциклопедія мистецтва характеризує його як одного з перших експериментаторів й найбільш впливового учителя у новітній скульптурі.

Олександр Архипенко народився 1887-го року в Києві. Його батько був інженером-механіком і професором політехнічного інституту. Студіював у Київській Мистецькій Школі, та в Москві. В Парижі заклав свою власну мистецьку школу скульптури.

У 1913 році відбулася його перша виставка в музеї в Німеччині. Він уже тоді був загально відомий серед мистців, як співтворець кубізму, що увів у скульптуру нові елементи: моделювання простору, вгнутих площин, прозорих конструкцій та скульпто-малярства. В 1921-му році Архипенко одружився й осів на деякий час в Берліні, де відкрив свою мистецьку школу, яка на десятиріччя впливала на формування німецької скульптури. В 1923-му році він переїздить до Сполучених Штатів Америки, на паспорт Української Народньої Республіки. В Нью Йорку відкриває свою школу та невпинно працює, влаштовує виставки та викладає в американських університетах в різних містах, в тім числі й в Чікаго. В 1933 році в Чікаго відбулася світова виставка з нагоди століття Чікаго. На цій виставці українці мали свій павільйон, в яким прикрасою були твори світової слави Олександра Архипенка.

Олександр Архипенко виконав погруддя Тараса Шевченка, (тричі) князя Володимира та Івана Франка. Він був почесним членом Об'єднання Мистців Українців в Америці, багато разів брав участь в виставках разом з іншими українськими скульпторами. Його твори виставлені в найкращих найбільших державах світу, в музеях та у великих приватних колекціях. В Україні його твори має лише Національний Музей у Львові. Хоч його ім'я увійшло твердо в історію нашого й світового мистецтва в Україні, в Українській Радянській Енциклопедії його не згадується. Росіяни та американці часто його називають російським відомим мистцем.

В червні 1957 року відкрито погруддя Тараса Шевченка, роботи скульптора Олександра Архипенка, на оселі Українського Народнього Союзу на „Союзівці“, в штаті Нью Йорк. Про цей пам'ятник Архипенко писав так: „Ви могли б спитати —

чому виготовив погруддя Тараса Шевченка і чому я пляную дати українській суспільності та світові погруддя інших українських геніїв. Це тому, що я вірю, що відображення великих національних геніїв може викликати ідеї та почування, які допоможуть зберегти національне сумління. Ми свідомі того, що дух народу спирається завжди на двох стовпах, одним з яких є політика, а другим культура. Вони не можуть існувати окремо і вони мусять іти й розвиватися в парі, бо один з них піддержує другий і разом вони становлять національну єдність. В цій єдності кожен національну особу порівняти можна з каменем у великій національній будові. Щоб бути інтегральною частиною країни, необхідна культурна свідомість. А говорячи про культуру, як національну силу, нам необхідно признати, що наші національні генії, як Тарас Шевченко, Іван Франко, Леся Українка, Микола Лисенко та інші, консолідували нашу українську культуру при допомозі своїх творів, які віддають справжній дух і душу українського народу. Своїми творчими умами та своїм ділом вони увіковічили все те, чим є Україна, і що кожний українець повинен носити в своїй душі і в своїм серці.“ ■

ДОМІВКА ОДУМ-У ЧІКАГО ПРИКРАШЕНА ФРЕСКОВИМ ЖИВОПИСОМ

(О.С.) У 1984 р. філія ОДУМ-у Чікаго закупила одноповерховий будинок в українській околиці, на вулиці Чікаго. Будинки Пласту й ОДУМ-у розділяє спортова площа, якою користується молодь обох організацій.

Східня стіна домівки ОДУМ-у — широкий рівний прямокутник, який видно здалеку. Тому ця стіна зацікавила скульптора-малярку Линн Таката. Вона виконала різні скульптури для парків та дитячих городів у місті. Вона опроєктувала фреско для стіни одумівського будинку, розмалювання якої спонзорувала „Ukrainian Village Association“, а фундатором є „Chicago Office of Fine Arts.“ Фресковий живопис зображує костюми, скульптури, вишивки, кераміку, життя, культуру, традиції, побут та природу України, Мехіко, Польщі, Пуерто Ріко, Італії, Мадярщини, Гани, Ніджерії, Чехословаччини, Гватемали, Кореї та США, тобто народів, які за мешкують в тій околиці.

З лівого боку, найближче до дороги, намальовані українські соняшники та українська дівчина в народному строї. Малярка Линн Таката, якої бабуся була україночку, працювала над цим великим фресковим живописом три місяці. Їй допомагали учні впродовж літніх вакацій, між ними 12 помічників і 41 маляр. Український стрій допомагала вдосконалювати Лідія Олексюк.

Відкриття картинної стіни ОДУМ-у відбулося в неділю 4-го жовтня, з промовами, подяками, представленням малярів — помічників та мистецьким виступом. Від українців виступала одумівка Мотря



Актив ОДУМ-у на відкритті розмальованої стіни домівки ОДУМ-у. (Фото О.П.)



Мотря Пошиваник виступала з бандурою.

Пошиваник з бандурою та вокальна група „Лідан“: Ліда Риндик, (спів) та Богдан Бухвак (гітара і спів). У програмі відкриття свята подано імена всіх осіб, що працювали над картиною впродовж літа та список жертводавців, що чимось допомогли в реалізації їх задуму. З українських установ та організацій на списку бачимо О'Nare Graphics and Reproduction (власник Дан Гладко), пекарня Анна, Каса „Самопоміч“, Дельта та Українська Книгарня.

**ЧИ ВАШІ ДІТИ та діти Ваших друзів
є членами ОДУМ-у?**

(закінчення з стор. 9)

Любов із всесильної рушійної сили має перерости у вічний живий стан, у стан безумовного блага в розумності, любові, добрі, що є Царством Божим. А як відомо, Царство Боже не дається, а досягається зусиллями, другим крилом яких є подружжя. Мудрість та добро можна набути поодиночі. Але зробити живими може тільки любов, любов що набувається в подружжі зрощенням двох в одиність.

MOLODA UKRAINA

If not delivered please return to:

Box 40, Postal Station "M"
TORONTO, ONT., CANADA
M6S 4T2

Ціна 2.00 дол.
в США і Канаді



**КРЕДИТОВА СПІЛКА "СОЮЗ" —
ПОВНІСТЮ ДО ВАШИХ ПОСЛУГ**

Запрошуємо Вас познайомитись із нашими фінансовими послугами і вибрати одну з них яка буде найбільше вигідна Вам. Чекові конта, ощадничі конта, Р.Р. С.П., Р.Г.О.С.П. (на закуп першої хати), різні позики, грошові перекази, чеки для подорожуючих, і багато більше. Ваша Кредитова Спілка має великий вибір фінансових послуг щоб задоволити Вашу потребу. Розраховуйте на нас із повним довір'ям на позики із найнижчими відсотками і дорадчу обслугову. Ми є Кредитова Спілка "СОЮЗ" яка є повністю до Ваших послуг. Звертайтеся до нас за всіма Вашими фінансовими потребами.

2299 Bloor St. West	406 Bathurst St.
Toronto, Ontario M6S 1P1	Toronto, Ontario M5T 2S6
Tel. 763-5575	Tel. 363-3994

9:30 am-6:00 pm	Понеділок	12 noon-5:00 pm
9:30 am-6:00 pm	Вівторок	10:00 am-5:00 pm
9:30 am-6:00 pm	Середа	10:00 am-5:00 pm
9:30 am-8:00 pm	Четвер	10:00 am-5:00 pm
9:30 am-8:00 pm	П'ятниця	10:00 am-7:00 pm
9:00 am-3:00 pm	Субота	9:00 am-3:00 pm

R. CHOLKAN & CO. Ltd.

5302 Dundas St. W.
Toronto, Ont

INSURANCE FOR: FIRE: AUTO, LIFE
УСЯКОГО РОДУ АСЕКУРАЦІЇ ВІД ВОГНЮ,
НА АВТА, ВІД КРАДЕЖІ, НА ХАТУ.

Телефонуйте до
ЯРОСЛАВА КОВАЛЯ
Тел: 239-7733

SIPCO OIL LTD.

HOME COMFORT DIVISION

83 Six Point Road
Toronto, Ontario M8Z 2X3 — Tel. 232-2262

1. Доставляє найкращої якості опалову оливу та дає безкоштовне чищення печей і обслугову
2. Вкладає і фінансує нові печі ("форнеси")
3. Вкладає прилади до звозчування повітря ("гюмідифайрс")
4. Все фінансуємо на догідні сплати

— 24-годинна обслуга —

**ТЕЛЕФОНУЙТЕ ВДЕНЬ І ВНОЧІ:
232-2262**

Свої рахунки можете платити безкоштовно у Community Trust Co. — 2299 Bloor St. W.

Провадимо також власні бензинові станції під назвою SIPCO. Просимо наших відборців заїжджати до наших SIPCO і наповняти авта бензиною.